

Menighetsbladet Helsing til Sauherad og Nes

NR. 8 • NOVEMBER 2018 • 69. ÅRGANG

INNI

	Side		Side
Da Jesus gikk på vatnet	530	Politikk	572
Med Jesus vil eg fara	532	Kunstnerfond	576
Akkerhaugen speidertropp	535	Demensforening	578
Andeløp	542	Eplesang	580
Demonveggen	547	Bedehuset Betlehem	584
Glimt	552	Eplefest	592
Kulturhistorie	564	Valebø	601
Jubilanter	566		

Da Jesus gjekk på vatnet

Dei hadde akkurat rodd Jesus over, så kan kunne få litt kvile vekk frå alt folket som hadde trengt seg om han heile dagen. Nå var dei ute på sjøen igjen og sleit hardt i bølgen. Sjølv dei garva sjømennene mellom dei kjende at det røynta på. Dei visste betre enn nokon kor lumsk denne sjøen kunne vere, kor fort det kunne blåse opp og forandre ein roleg dag til storm og uro.

Av Anne Berit Sunde

Plutselig sette ein av dei som var i båten i eit hyl. Han hadde sett noko ute på vatnet, og snart var det fleire av dei andre også som ropte ut i skrekk. Hadde dei ikkje vore redde før - så vart dei det nå. For kva var det der som kom gåande mot dei på den urolege sjøen? Eit spøkelse?

«Ver ved godt mot! Det er eg, ver ikkje redde!», sa ei stemme i vinden. Og den stemma kjente dei, det var jo Jesus. Men kva gjorde han ute på sjøen?

Dei blunka og gnei seg i augo. Kva var dette?

Som vanleg var det ein blant dei som var klar til å ta sjansar og hoppe ut i det ukjente. Peter lot aldri ein sjanse til å kome nærare Meistaren gå frå seg - og hoppa frimodig ut av båten og byrja å gå mot Jesus midt i dei frådande bølgen.

Dei andre sto tilbake og rista på hovudet. Gå på vatnet. Han måtte vere gal. Dei var glad i Jesus også, men dette var å overdrive. Var det ikkje det?

Dei vart verande trygt i båten den dagen.

Ei venninne av meg fortalte at ho ein gong vart sett til å jobbe med

Anne Berit Sunde er prest på Notodden, og bor på Nordagutu.

denne teksten, leve seg inn i den, vere med og i teksten. Det gjekk greitt heilt til ho kom til den delen der Peter hoppar ut av båten. Ho nølte. Ho kunne bare ikkje følge etter. Tross alt så kjentes det så mykje tryggare i båten. Så mykje tryggare enn å hive seg uti dei store bølgen og ta sjansar ein ikkje har kontrollen på.

Og eg spør meg - hadde eg tørt å følge etter?

Kvifor var det bare Peter som ville

ut av båten. Det var elleve andre i båten og ingen av dei viste stor iver etter å klatre over rekka. Kvifor vart dei att i båten?

For kva er det verste som kunne skje egentleg?

At dei - og me - må be om hjelp, slik Peter gjorde?

For om me vågar oss ut av båten så kan det hende at me også får erfaringar som Peter. Om at trua held, også når tvilen sett inn. Om at Jesus er der klar til å rette ut ei hjelpande hand når me ropar på han. Og om at sjølv når det stormar rundt oss held Jesus fast om handa vår.

Soknerådet ønsker velkommen
til
BIBELTIME

Tema:
Evangelienes troverdighet

Med Tom Arne Møllerbråten
Nes Menighetshus
21. november 2018 kl. 19.30

Enkel kveldsmat. Samtale og
spørsmål etterpå.
Ingen krav til forkunnskaper.

**Gvarv og Gunheim
Misjonsforening**

har møte på Nes Menighetshus:
Måndag 5. november kl. 18.00
Måndag 3. desember kl. 18.00

*Du er hjarteleg
velkommen!*

VI TRENGER FRIVILLIGE.

Har du tid til å bry deg og lyst til å utvikle deg?
Årlig besvarer vi omkring 200 000 henvendelser på telefon
og internett, likevel er det en av tre som ikke får svar.

Les mer og meld din interesse på
kirkens-sos.no

Å snakke med folk om livet gir mening.

KIRKENS
SOS

Min salme

Valgt av Halvor Holtskog

Med Jesus vil eg fara

(Norsk Salmebok (2013) nr. 419)

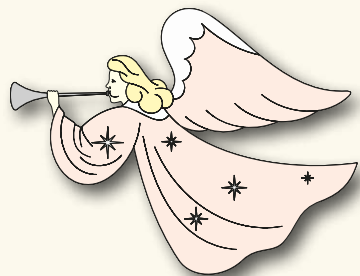
Tekst: Elias Blix (1875)

Melodi: Norsk folketone (Sunnmøre)

Jeg har alltid vært glad i å synge, og Elias Blix' «Med Jesus vil eg fara» har fulgt meg hele livet. På Holtskog bodde mormor og morfar i gamlebygningen, og vi sprang daglig over tunet til dem. Mormor Signe, Mommo, lærte meg denne salmen, som også betydde mye for henne.

Hun lærte meg salmen med den danske melodien, slik hun hadde lært den. Den ble laget av H.O.C. Zink (1746-1832) og brukes i nr 8 i

Norsk Salmebok. Den vakre folketonen som brukes i dag, kom inn i salmebøkene for snart 100 år siden. Men for meg er likevel den jeg lærte av mormor som blir brukt. Med sin glade, varme kristendom og sitt dype alvor delte hun salmer og bibelfortellinger med oss barna. Og det var i takknemlighet Kari og jeg kalte vårt første barn, Signe, opp etter henne. Mormor døde bare få måneder etterpå.

Elias Blix (1836 – 1902).

Halvor Holtskog er bonde og grafisk designer, og bor på Nyhuus på Gvarro.

Teksten har mange bilder vi kjenner oss igjen i, noe som er typisk for Elias Blix' salmer. Slik ble salmene hans en del av dagliglivet for svært mange. Og han var opptatt av at folk skulle få salmene på sitt eget språk.

Elias Blix (1836-1902) var teolog, politiker (V) og salmedikter, født i Nordland og bosatt i Kristiania det meste av sitt liv. Han kom i kontakt med Aasmund Olavsson Vinje i Kristiania og ble opptatt av landsmålet og språklig likestilling.

Som kirkeminister var han øverste ansvarlig for Stortingets vedtak om språklig likestilling mellom bokmål og nynorsk i 1885. Han gjorde et stort arbeid med oversettelse av Bibelen til nynorsk. Men mest kjent er han som salmedikter, han skrev over 200 salmer. I Norsk Salmebok er det over 50 salmer av Blix. Med Jesus vil eg fara ble utgitt første gang i Elias Blix' Nokre Salmar i 1875.

Med Je - sus vil eg fa - ra på liv - sens
ferd i lag. Gud, lat den sam - ferd va - ra alt
til min døy - and dag! Det er mi høg - ste
æ - ra, det er mi stør - ste ros hans fyl - gjø -
svein å ve - ra og vand - ra i hans ljøs.

2 Min Jesus, sannings stjerna,
lys opp min mørke veg!
Mitt hjarta vil så gjerna
få fylgja etter deg.
Du lyser enn i verdi
som før frå Betlehem.
Ver du mitt ljøs på ferdi,
til heim med deg eg kjem!

3 Min Jesus, gjævast givnad,
min eignalut og skatt!
I all min gang og livnad
meg støtt for auga statt!
Som vesle blomen trugen
ser opp mot sol og dag,
til deg så vender hugen,
til deg kvart andedrag.

4 Min Jesus, Sarons lilja,
bløm fagert opp i meg!
Lat ingen ting meg skilja
og riva bort frå deg!
Du vintre i Guds hage,
min kjære Herre Krist,
unn også meg den lage
å veksa som din kvist!

5 Du til di grein meg sette
alt i min fyrste vår,
med livsens dogg meg vatte,
gav sol og signa år.
Du vil òg vokster gjeva
alt til min siste slutt:
Lat meg i deg få leva,
i deg få anda ut!

GRENLAND FAMILIEKONTOR

Schweigaardsgt. 11, 3717 Skien

Åpningstid: kl. 08.00 – 15.00, mandag til fredag

Telefonvakt kl. 10.00 – 14.00 (onsdag kl. 10.00 – 11.30)

Telefon: 35 50 58 70

e-post: grenland.familiekontor@bufetat.no

Hjemmeside: www.familieliv.no

FAMILIEVERNKONTORET ØVRE-TELEMARK

Brøløvsvegen 51, 3840 Seljord

Kontor i Seljord, Notodden og Rjukan

Timebestilling skjer til kontoret i Seljord hver dag mellom kl. 08.00 og 15.00.

Telefon: 35 06 88 50

e-post: familiekontoret.ovre.telemark@bufetat.no

Hjemmeside: www.vestfam.no

Klinikk
ANGELICA
SINENSIS

- Klassisk akupunktur
- Triggerpunktbehandling
- IMS (Intramuskulær stimulering)

MEMLEM AV
AKUPUNKTURFORENINGEN
www.akupunktur.no

Bøgata 28, 3800 Bø // Tlf. 473 96 166

Bø kino viser
film hver dag
i Gullbring
kulturanlegg
i Bø.

Sjekk programmet på

www.bokino.no

Se programmet og
kjøp billetter på din
smart-telefon. Last
ned appen eBillett

fra Apple Store eller
Google Play.

Lik oss på Facebook og få
med deg alt som skjer!
Meld deg på nyhetsbrev
på våre nettsider.

Bygdekulturhistorier 2018

Akkerhaugen speidertropp

Inger Johanne Bjerga var troppsleder for speidertroppen på Sauar. Hun har sendt denne orienteringen til Helsing:

Foto: Vigdis Hartberg Buhagen

«Høsten 1969 sammenkalte Bergliot Hartberg en del mødre i Sauar krets. Hun hadde fått besøk av en speidersekretær i Norges KFUK-speidere i den hensikt å få til en speidertropp på Akkerhaugen. Hun spurte om noen var villig til å ta på seg oppgaven. Jeg syntes det høstes interessant ut. Jeg hadde vært gammel speider i 1. Skien speidertropp. Jeg begynte som småspeidere høsten 1945, og endte som troppsleder enten i 1954 eller 1955.

Vi startet opp 9. oktober 1969 med et møte hjemme i stua hos meg, og jeg tror vi var 8 stykker. Vigdis Hartberg skulle hjelpe meg, og senere kom Mariann Moen med. Noen år senere ble også Kari Kaasin med som leder.

Etter hvert hadde vi møtene våre på Sauar skole og var på det meste ca. 20 jenter Sauar, Akkerhaugen og noen fra Nordagutu. Turene gikk til speiderhytta ved Vatnar og i nærområdet så som Svintjønn, Bratningsborg, Damtjønn m.m. På leir var vi også blant annet på kretsleir på Vatnar og landsleir i Seljord. Vi var med og arrangerte lysmesse i Sauherad kirke i

Weekend på speiderkretsens leirsted på Vatnar i Bø.

flere år, og vi besøkte bygdeheimen. 17. Mai deltok vi i kirken og på toget på Akkerhaugen med flagg og speiderdrakt.

Etter 1979 var det liten aktivitet i speidertroppen. Vigdis og Mariann reiste ut for å ta sin utdannelse, og jeg ble stående alene. Jeg så meg ikke i stand til å fortsette. Vi flyttet fra Akkerhaugen høsten 1982. Pengene som troppen hadde ble overført til Sauherad menighetsråd til bruk i barne- og ungdomsarbeidet der.

Fra landsleiren i Seljord 1974.

Jeg er veldig glad i speiderarbeidet og vet at det gir nåde barn og unge noe å bygge livet sitt på. Her i Stavanger tok jeg kontakt med en Engang-Alltid speidergruppe og var med der i mange år. Den er nå nedlagt. Nå reiser jeg en gang i året på Engang-Alltid speidertreff i regi av forbundet. Traff forresten Vigdis der i fjor sommer».

I 1976 skrev Inger Johanne Bjerga ned noen refleksjoner over det å drive speiderarbeid. Vi tar med et utdrag fra disse tankene:

«-----

KFUK-speidernes formålsparagraf er: Norges KFUK-speideres mål er gjennom harmonisk utvikling praktisk, fysisk, moralsk og religiøs å oppdra norske jenter til kristne kvinner som

kan gjøre sin innsats i hjem og samfunn. Som KFUK-speider er en medlem av Norges KFUK som sammen med KFUM utgjør Norge Kristelige Ungdomsforbund.

Alt speiderarbeid bygger på innholdet i løftet og loven, og det er felles for speidere i hele verden. Program og form er forskjellig, men innholdet i lov og løfte er er det samme. Baden Powel, grunnleggeren av speiderarbeidet, sier at målet er karaktertrening, oppdragelse til høye idealer, selvhjelpenhet, pliktfølelse, mot, selvrespekt og hensynsfullhet. Det er store ord, men speiderløftet og loven skal hjelpe oss til å nå dette målet. Alle aktiviteter som speiderarbeidet spenner over er midler til å nå disse målene.

Norsk Speiderpikeforbund og Nor-

Weekend på speiderkretsens leirsted på Vatnar i Bø, våren 1974.

ges KFUK-speidere har samme ordlyd på speiderloven og speiderløftet, men innledningsordene til speiderløftet er forskjellig.

Speiderpikeforbundet innleder med: Jeg lover etter beste evne»
KFUK-speiderne innleder med: «I tro til Guds hjelp lover jeg».

Så fortsetter alle: «Å Tjene Gud og mitt land. Hjelpe andre og leve etter speiderloven».

Speiderloven lyder:

1. En speider er åpen for Gud og hans ord
2. En speider kjenner ansvar for seg selv og andre
3. En speider er hjelpsom og hensynsfull
4. En speider er en god venn
5. En speider er ærlig og pålitelig
6. En speider kjenner naturen og verner om den
7. En speider tenker og handler selvstendig og prøver å forstå andre
8. En speider gjør sitt beste i motgang og vansker
9. En speider er nøysom og prøver å klare seg selv

10. En speider arbeider for fred og forståelse mellom mennesker.

Speiderarbeid er menighetsarbeid. Vi skal prøve å vise de unge jentene at de har en plass i menigheten, i kirken og i menighetsarbeidet blant unge. Det er viktig å ha en god kontakt til menigheten for lederne i speidertroppen. Andakten på speidermøtene er en måte å fortelle jentene om menigheten og dens arbeid, samtidig å peke på nødvendigheten av å la Gud hjelpe dem og lede dem fram på veien til livet.

Jeg er meget interessert i dette arbeidet, og jeg vet at det har betydning for jentene å være med i noe positivt ungdomsarbeid. Det viser seg også at foreldrene ser betydningen av dette, for da saken ble satt på spissen med spørsmålet «er det noen vits i å fortsette. Har speidersaken noe å bety for jenta di?» møtte det opp 14 til foreldremøte i prestegården i høst. Det var inspirerende. Foreldrene støtter oss med kjøring, de henter og bringer til møter og turer.

For å nevne til slutt noe som varmet

Hyttetur til Krøderen 1974.

Hyttetur til Krøderen 1974.

meg og som jeg håper at viser bygdefolks innstilling overfor speidersaken. Det kom en eldre dame til meg en dag og sa at hun ville så gjerne gi en gave til speidersaken. «Jeg gir til de organisasjonene som jeg synes gjør et godt arbeid, og dere gjør så godt arbeid blant de unge jentene at jeg gjerne vil støtte dere-« Så ga hun meg 100 kroner. Jeg blei rørt, og jeg blei så glad, for det er nettopp det som jeg er interessert i å kunne gjøre for de unge jentene nettopp her på Akkerhaugen.»

Weekend på speiderkretsens leirsted på Vatnar i Bø, våren 1974. Leder for speidergruppa, Inger Johanne Bjerga står som nr. 3 fra venstre.

PATRULJE-SANG

(Diktet av Vigdis Hartberg i 1969)

*Vi vil nå fortelle deg
om hvordan vi kom i vei
og hvordan vår leder er
og om hvordan det er her.*

*Vi tok til i Sauar krets
-lederen vår er veldig fersk-
i oktober 69
De som var fornøyd var vi.*

*Åtte jenter er vi du
Liv Rønnaug, Kari, Hege, fru
Bjerga, Tove, Mariann,
Kari to og Vigdis, sann!*

*Mandag klokka fem vi går
til patruljefører'n vår
Klokka sju vi går igjen
da er mørket kommet frem.*

*Akkerhaugen I består
bare av patruljen vår
Vi er bare åtte nå,
men det skal vi rette på.*

*Tropps- og patruljeføreren vår
er fru Bjerga, tretti år
hun er veldig grei å ha
som en patruljefører, ja.*

*Vi vil ut i Guds natur
derfor skal vi dra på tur,
Vi lager mat i massevis
-alt på ekte speiderois.*

*Mye rart vi lære skal
og iblant vi tar en trall,
Førstehjelp og lek og sang
-alt blir gjentatt gang på gang.*

*Tilslutt har vi en andaktsstund
-vi bygge vil på kristen grunn-
Vi stemmer i vår speiderbønn
før vi går til hvert vårt hjem.*

Referat fra speidermøtet i desember 1978:

Vi var samlet på Sauar skole den 4. desember. Alle unntagen Rita og Anne Cathrine var kommet. Vi åpna med å synge nr. 289. Deretter tente vi det første lyset i advent og slukket taklampe. Da vi hadde gjort det hørte vi noen ute i gangen. Vi slukket stearinlyset og var musestille før vi hørte at det var Rita og Anne Cathrine. De lette over alt, men de fant ikke oss før vi begynte å le. Da kom de inn til oss. Vi tente stearinlyset igjen og fru Bjerga leste Johannes 1. kapittel 1-14 vers. Etterpå ba vi Fadervår. Deretter sang vi nr. 63. Da vi hadde sunget den leste fru Bjerga om dyra i Hakkebakkeskogen fra julenummeret av speiderbladet. Et-

terpå sang vi nr. 236. Noen betalte for julenummeret av speiderbladet. Etterpå snakka vi om lysmessa som skulle være 15. desember. Vi skreiv hvor tid vi skulle øve i kirken. Etterpå tegna vi de rette måla på det norske flagget. Randi Kristin og May Evlin reiste litt for vi reiste. Vi fikk speiderbladet. Så sang vi speiderbønna og tapto *). Så tok vi på oss klærne og reiste heim. Laila O.

*) Tapto:

Speiderleder: «Speidere, vær beredt!»
Speideren: «Alltid beredt!»

Meisepatruljen.

Aktivitetsplan for Bo- og Aktivitetssenter «STUGO»

November 2018

- * **MøtePunkt** : Tirsdag Fra kl. 10:30: Fokus på det mentale og sosiale ☺ Sjekk ukens tirsdagsaktivitet på planen.
- * **Gla`trim☺** : Torsdag kl. 11:00-11:45: Bevegelsesglede - styrke og balanse- du kan være med uansett begrensinger. Lavterskeltilbud som gir energi og glede. Treningen ledes av aktivitetsleder.
- * **Aktivitet med studenter fra BØ**: Mandag kl. 11:00-12:00 -Lavterskel tilbud. Treningen blir tilpasset funksjonsnivået. Bevegelse, styrke og balanse i fokus.
- * **KaffeStugo** : Tirsdag, onsdag og fredag fra kl. 10:30: Her blir det salg av enten vafler/kake/sveler og kaffe /te. Ta med deg venner / familie.
- * **Bingo**: Onsdag og fredag kl. 11:45: Tallspill - dette koster 10 kr pr brett, vi spiller tre omganger – her er det full fokus på å få en og to rekker- som gir gevinst.
- * **Andakt**: Torsdagene 1. november og 22. november kl. 10:30 Andakt med sang og musikk, ved prest eller diakon og organist.
- * «100 år med Norsk humor og revy » Sauherad Demensforening inviterer alle til forestilling fredag 2. november kl. 14.30 , forestillingen varer i 45 min.☺
- * **Pensjonistforeningen**: Torsdag 15. november kl. 4:30 Her blir er aktivitet, sang og interessante forelesninger m.m , foreningen kommer en gang i måneden.
- * «**Håndverksted for Eldre**» ☺: Oppstart tirsdag 20. november og torsdag 29. november. Verkstedet vil fortsette tirsdager 4. desember, 11. desember og 18. desember fra kl 1030 – 1230. Dette tiltaket vil også fortsette vinter/vår 2019. **Frivillighetsarbeidet «Håndverksted for Eldre»** blir arrangert av **kreative Kari Nauff sammen med Karin Cintelli**. Her blir det alt fra toving, filting, strikking, sying, baking m.m. Bare å glede seg - Dette er ett gratis tiltak☺ Vi holder alt av utstyr til verksted.
- * «**Lyst på livet**»: Tirsdag 27. november kl. 13.30 blir det livskafe igjen. Lyst på livet skal gi livskvalitet gjennom å påvirke vaner og mønstre., gi opplysning om trygghet, egen helse og skape sosialt nettverk. Tema denne tirsdagen er «Riktig bruk av legemidler» av Henny L fra Apoteket.
- * **Demenskafe**: Torsdag 22. november kl. 17-19. Sauherad Demensforening inviterer personer med demens og deres pårørende/ledsagere og andre interesserte til sosial samling. Dette er en fin anledning å treffe andre som er i samme situasjon, og til å etablere og utvikle sosialt nettverk. Det blir servering av kaffe /kake, samt kulturelt innslag.

Aktivitet på gamle Stranna skule i høst

Stranna Vel inviterer til kviss og strikking på grendehuset i høst. Strikkedag er torsdag 22. november Kvisskveld er fredager 23. november, i tillegg til ein i romjula. Følg med på Facebooksida «Stranna Vel», og på plakater langs vegen.

Har du ønske om fleire aktiviteter eller vil du leige grendehuset til dåp, konfirmasjoner eller andre lag?

Ta kontakt med:

Cathrine: 451 39 944
Bent: 451 39 932
Anita: 970 37 981
Annette: 451 38 036
Gro Anita: 970 81 861
Even: 917 97 840

Velkommen til Hjuksebø Husflidslag

Julemesse

som arrangeres på Hjuksebø gamle skole søndag 25. november 2018.

Mye forskjellige varer å få kjøpt.

Kafe og loddsalg.

Hjertelig velkommen til en hyggelig prat over en kopp kaffe.

Hilsen alle oss i Husflidslaget

Utleie av lokaler

Hjuksebø Husflidslag leier ut lokaler til for eksempel møter, konfirmasjon, dåp, bryllup, bursdag eller fest.

Ta kontakt med Eldbjørg Haugen for ønske om mer opplysninger.

Tlf. 992 60 705

Akkerhaugen Rocksamfunn presenterer:

Woodstock på Akkerhaugen stasjon

Lørdag 24. november kl. 21.00

Billetter kr. 250,- (300,- i døra)

En utvidet reprise av konserten fra årets Telemarksfestivalen. En konsertopplevelse med variert utvalg av låter og artister som spilte på den legendariske Woodstock festivalen i 1969.

Paul McCartney

lørdag 22. desember kl. 19.00

Billetter kr. 250,- (300,- i døra)

Denne kvelden vil et stort utvalg lokale musikere hylle og tolke Paul McCartney. Både låter han skrev og sang for The Beatles, Wings og solokarrieren vil være godt representert.

Andeløp for Adra

En ettermiddag i september ble 205 gule plastender sluppet ut i Hørteelva. De hadde alle hvert sitt nummer på magen, og konkurrerte om å komme først til Hanskås. Alle endene var kjøpt og betalt. De kostet 100 kroner stykke og pengene som ble samlet inn gikk uavkortet til hjelpeorganisasjonen Adra.

Vel 200 gule plastender var med i «konkurransen-svømminga» i Bø-elva.

Av Ellen Hageman

ADRA er Adventistkirkens globale utviklings- og nødhjelpsorganisasjon, et nettverk som er etablert i ca. 130 land. Hjelpen gis uavhengig av alder, kjønn, etnisk bakgrunn eller politisk og religiøs tilhørighet.

Andeløpet i Hørteelva var en del av Sauar friskoles årlige innsamlingsprosjekt. Sammen med de andre adventistkolene i Norge, og hele verden, er dette faktisk en del av timeplanen. Adra Norge hadde i forkant vært på skolen og alle elever

ne hadde fått undervisning om situasjonen i Myanmar og årets prosjekt som handler om yrkesutdanning til funksjonshemmede eller arbeidsledige ungdommer i landet.

I tillegg til andeløp, gikk elevene på Sauar også fra dør til dør med sine innsamlingsbøsser i både Sauherad, Bø og Notodden. Til sammen har elever, lærere og foreldre på Sauar friskole klart å samle inn 85 000 kroner i høstens prosjekt.

Men et andeløp er ikke bare spennende og innbringende. Det er sosialt også! Både foreldre, lærere,

Etter målplassering ble alle endene tatt på land og gjort klar til neste års andeløp.

elever og søsken var samlet ved elva, og etterpå dro de til skolen og spiste boller og drakk kakao. Sauar friskole har bare 50 elever, og alle kjenner alle. Og på en kveld som dette, så får også foreldrene mulighet til å bli kjent med nye foreldre som har kommet til, og skravle med gamle bekjentskaper. Sånt skaper både engasjement og tilhørighet til skolen for hele familien. Og – ikke minst – det er veldig koselig!

Som en betryggende detalj i disse plastsjøppelbekymringstider, kan vi tilføye at alle endene ble samlet inn. Nå ligger de trygt oppbevart på skolen og venter utålmodig på neste andeløp.

Og så lurer du kanskje på hvilken and som vant? Jo, det var anda til redaktøren av det bladet du sitter og leser i, nemlig Ivar Solbu. Gratulerer!

**TELEMARK
BEGRAVELSESBYRÅ**

NORHEIMS EFTF. AS

JARL OLAV RUGTVEIT

Bø-Sauherad-Nome

Distriktets begravelsesbyrå siden 1972.

Døgnvakt

35 95 52 80

41 60 38 40

begravelsesbyraaet@online.no

Eget gravsteinverksted

For ny gravstein, gravering,
rens eller restaurering.

BØ
fotosenter
FOTOGRAF T. MÆLAND

3800 Bø - Tlf. 35 95 02 12

Alt
i sport og friluftsutstyr
for liten og stor

BRUKÅS SPORT A/S

Midt i Bøgata – 35 95 06 17

www.brukaas.sport.no

Nes Menighetshus

Holmenvegen 46, 3810 Gvarv

Bankgiro 2675. 65. 16441

Postgiro 3 88 02 91

LEIGE AV HUSET:

Kontakt kyrkjekontoret

Tlf: 35 10 11 20

E-post: utleige@nesmenighetshus.no

Gvarv Bakeri

Telefon 35 95 53 21

Holtskog Nyhuus
Design Ans

Banner • brosjyrer
logoer • grafiske profiler
roll up • skilt • stempler
trykksaker • websider

Nyhusvegen 9, 3810 Gvarv

Tlf. 4040 4787

post@holtskog-nyhuus.no

www.holtskog-nyhuus.no

akademika

Bøker er den beste gaven!

Bøgata 52 - 3800 Bø

Tlf: 35 06 00 80

e-post: m-tbopas@online.no

KAASA MASKIN AS

Aut. maskinentreprenør
3810 Gvarv

Tlf. 35 95 51 18 - 915 18 588

Helsing for 50 år siden

Bibelforedragene i kirken

har tatt til igjen. Den 20. nov. får Nes kyrkje besøk av gen.sekr. L. T e r r a y som vil ta det ene bibelforedraget og tale om Israel i dag – i Bibelens lys. Onsdagen etter, den 27. nov. holder han det samme foredraget i Sauherad kirke – begge steder kl. 19,30 som vanlig.

Emissær Solheim

gjestet bygda og talte i bedehusene Moen, Sunds, Vegheim og Sauar. Han kom fra Langesundsfjordens indremisjonsselskap.

Konfirmantenes foreldre

var innbudt til prestegården 7. okt. Ikke alle, men riktig mange av konfirmantene hadde enten far eller mor eller begge deler der. I alt kom det 37 stk. fra hele prestegjeldet.

Alle lærerne i bygda

-nesten alle – var samlet til hyggekveld i prestegården nylig. Lærer B e r g a n leste en prolog og skolestyrer H ø v i k innledet til samtale om kristendomsundervisningen. Samtalen ble livlig og lang og verdifull.

Til Kirkens Nødhjelp

har soknepresten mottatt privat kr. 100,- og sendt pengene inn til Oslo.

Mannstringen

har møte på Sagavoll mandag 2. des. kl. 19.30 Sekretær Tor S n e l t v e d t taler over emnet: «Guds muligheter og våre». Alle menn velkomne.

– Kom i kirken, Listhaug!

– Sylvi Listhaug kommer i sin bok med harde angrep på Den norske kirke. Hun hevder at den «råtner på rot», er en «oppbevaringsplass for gamle travere fra bi-standsbransjen og venstresiden» og «mer en arena for politikk i stedet for å forkynne den kristne tro». Hun stempler og karikerer, og det blir dessverre nødvendig å ta til motmæle, skriver kirkerådsleder Kristin Gunleiksrud Raaum.

– For det er ikke sant, det Listhaug hevder. Så kom i kirken og se selv, Sylvi Listhaug. Der lyder forkynnelse hver eneste dag, fra kirker over hele landet. Evangeliet forkynnes i musikk, handlinger og ord.

Kom og hør, Sylvi Listhaug. På konfirmantundervisning, søndagsskole, eldretreff, babysang, gudstjeneste, konserter. Listen er lang. Men det er jo ingen nyhet at kirken tror på Gud. Dette når sjelden førstesiden på avisene. Men, det er helt sant.

– Folkekirkens ideal og forpliktelse er Jesu åpenhet mot mennesker, skriver Kristin Gunleiksrud Raaum, leder i Kirkerådet. (Foto: Bo Mathisen)

Jesu åpenhet mot mennesker

Folkekirkens ideal og forpliktelse er Jesu åpenhet mot mennesker. Vi inspireres som kirke av Jesu programtale i Nasaret ved begynnelsen av sitt virke:

«Herrens ånd har salvet meg til å forkynne et godt budskap for fattige, for å rope ut at fanger skal få frihet og blinde få synet igjen, for å sette undertrykte fri, og rope ut et nådens år fra Herren».

Dette budskapet forplikter kirken til å være diakonal, til å ha omsorg for mennesker i nød. Samtidig er det en tale som går rett inn i motsetningene i samfunnet, med de kreftene som skaper fattigdom og undertrykkelse. Og her står kirken i en lang og forpliktende tradisjon.

Det er mye kritikk av makt i bibelen. Profetene i Det gamle testamente roper ut sin vrede over de rike og mektige, som profeten Amos som med sterke ord refser dem som «undertrykker småkårsfolk og knuser de fattige». Og Jesus har harde ord mot de mektige. Han for alltid forpliktet kirken til å stå opp for den

svake. Jesu ord lyder igjen og igjen og forplikter kirken og troende mennesker: «Sannelig, jeg sier dere: Det dere gjorde mot én av disse mine minste søsken, har dere gjort mot meg.»

Men kirken har også en annen side ved sin historie, at den i perioder har gått maktens ærend og vært maktens redskap. Kirken har flere ganger vist underdanighet overfor makthavere og vært en del av maktens undertrykkende apparat.

Hvis vi skal kritiseres for noe, er det når vi ikke ropte ut evangeliets frigjørende kraft i handling og ord. Eller når vi rammes av Jesu ord:

«For jeg var sulten, og dere ga meg ikke mat; jeg var tørst, og dere ga meg ikke drikke; jeg var fremmed, og dere tok ikke imot meg; jeg var naken, og dere kledde meg ikke; jeg var syk og i fengsel, og dere så ikke til meg.»

Så kom i kirken, Sylvi Listhaug, og hør selv!

Kristin Gunleiksrud Raaum, leder i Kirkerådet

Overrækkelsen af Dæmonbogen

Foredrag i Sauherad kirke 30. september 2018

Velkommen alle sammen, mit navn er Mathilde Carbel og jeg kommer fra Kunsthall Oslo for at overlevere en Dæmonbog, som dokumentere væggen bag os her i Sauherad kirke og denne bog blev produceret i forbindelse med en udstilling i Oslo for et år siden

Mathilde Carbel fra Oslo Kunsthall overreker Demonboka til Eivind Lønheim, Sauherad historielag, Jorid Vale, Evju bygdetun, og Lilli Bergan, Sauherad og Nes sokneråd.

Først må jeg starte med at si en stor tak til Trond Magnus Haugen, Lilli Bergan, Jorid Vale, Eivind Lønheim. Og tak til præsten for dagens prædiken og ikke mindst til alle her fra kirken som har været utroligt behjælpelige i forbindelse med dette projekt og til alle jer som er her i dag.

Da jeg tænkte på hvad jeg skulle snakke om i dag var der specielt en

sætning som dukkede op igen og igen nemlig det gamle ordsprog - Djævelen er i detaljen. Og i dagens anledning er han det både i meget bogstavelig forstand, men også metaforisk.

Jeg må vist heller fortælle jer lidt om baggrunden for hvordan denne bog er blevet til. I September 2017 åbnede vi en udstilling på Kunsthall Oslo, i vores Munchmuseet i Beve-

gelses lokale, udstillingen havde titlen *The Lost Museum – Department of Humans*. Denne udstilling blev til gennem et samarbejde mellem Kunsthall Oslo og kuratoren Charles Esche. Med denne udstilling forsøgte vi altså at "sprænge" etablerede rammer og kategorier og vi forsøgte at stille spørgsmålstegn ved hvad et museum kan, og bør, være.

Udstillingen rummede et hav af objekter fra forskellige arkiver og museumssamlinger fra hele Norge. Der var billeder af Theodor Kittelsen, fotografier af parapsykologiske fænomener, masker og medicinsk udstyr som stod side om side med barneskelletter, dokumenter fra den tyske okkupationstid og billeder som illustrerede ritualer fra tidligere tider og sidst men slet ikke mindst Sauherads egen Dæmonvæg. Traditionelt set har de forskellige værker og artefakter været særskilte dele fra adskilte historier – de blev klassificeret som enten kunstværk, historiske eller antropologiske dokumenter, kulturarv, psykologi eller medicinsk forskning. Men denne modernistiske og stramme opstilling og ikke mindst opdeling af værker i kategorier syntes vi burde udfordres! Så i stedet valgte vi at kigge nærmere på dér hvor fantasi og fakta, virkelighed og magi, det smukke og det hæslige, mødes. For i en moderne verden, hvor vores stræben etter fremskridt, effektivitet og individualitet har domineret så længe, der er menneskelige fænomener, overbevisninger og kollektive erfaringer ofte blevet sat ud på sidelinjen. Men

hvad sker der når dét som ikke passer sammen med den rationelle modernitet, løftes frem fra arkiverne?. Det er her *djævelen* som er i detaljen dukker frem igen.

For hvad er det der gør at *noget* ender op som en lille anekdote i kunsthistorien mens andre værker og artefakter bliver fremhævet ud i det uendelige? Og hvad med alle de utrolige detaljer vi hele tiden overser? Har vi ikke et ansvar for at stille spørgsmålstegn ved hvad der bliver fremhævet? Eller i hvert fald bør vi, som forbrugere af kulturen, være med til den kollektive bevidstgørelse omkring hvordan vi skriver vores fælles historie.

Der findes, efter min mening, desværre ikke nok bøger eller studier af Sauherads Dæmonvæg. Men Harry Fett, en norsk rigsantikvar, skrev i 1941 en bog ved navn *En Bygdekirke*. Og i 2011 dedikerede Torbjørg Holttestaul sin masteropgave i kunsthistorie til at undersøge denne væg og der har været få andre optegnelser og beretninger selvfølgelig. Men et stort gennemgående træk ved alle disse studier er en dyb forundring, der er nemlig en del

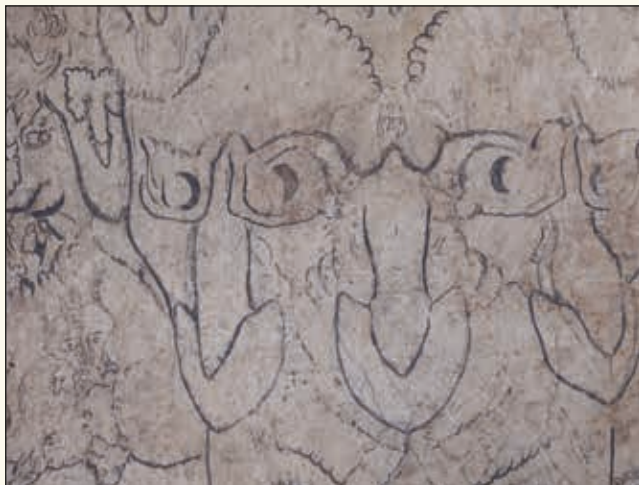
gætterier og en hel del antagelser når det gælder spørgsmålet om hvorfor disse mange dæmoner blev malet her på korbuevæggen. Jeg skal selvfølgelig ikke stå her og fortælle jer, hvornår, hvordan og hvorfor denne væg er dekoreret som den er, jeg vil nemlig vædde min hat på, at der er et par stykker af jer tilstede i dag som ved uendelig mere om udsmykningen end jeg gør. Men med tanke på årstallet for malerierne der ved vi at altertavlen er dateret til 1663, men vi ved dog ikke helt præcist hvornår korbuevæggen blev dekoreret?

Kalklaget med dekorationerne lå nemlig under Laurits Petersens malerier fra 1708. Og de dækkede over resterne af meget ældre malerier fra middelalderen. Så dekorationerne

på korbuevæggen er altså *senere* end middelalderen og *før* Petersens malerier fra 1708. Måske lavet på et tidspunkt i 1600 tallet, formegentlig rundt samme tid som altertavlen i 1663.

Jeg bliver egentlig også lige nødt til at komme lidt ind på *hvor* speciel og helt særdeles unik denne væg er. Jeg er dansk som mange af jer har bemærket allerede og jeg voksede op på en lille ø, ved navn Møn i det sydsjællandske hav. På denne ø findes der et væld af utrolige kalkmalerier, udført i slutningen af 1400 tallet af Elmelundemesteren og hans værksted.

Siden da har jeg selv rejst meget rundt og kigget på kalkmalerier, både i og udenfor Danmark, og dæ-

moner dem er der rigeligt af i alle disse nordeuropæiske kirker. Men ikke i lighed med de malerier som befinder sig her og da slet ikke i sådan et utroligt antal! Der findes over 2800 djævle og fabelvæsner her på samme væg. Dæmoner og djævle optræder ofte i apokalypsefriser som forkyndere af helvede og de gemmer sig også som ilde og onde påmindelser, rundt om i bibelske motiver på væggene, som generel varsel og skræk til almenheden. I alle de kirker jeg har besøgt, uanset hvor særprægede og personlig en streg de har været malet med, så har jeg altid kunne skimte inspirationen fra de 'Illuminerede Manuskripter' i deres logik. Da munkene skrev alle vores bøger og da præsterne prædikede på latin var disse illustrationer, det man i folkemunde kaldte for fattigmandsbiblen og derfor stammer mange af disse motiver fra et behov om at visualisere de bibelske tekster og det som forkyndes i kirken.

Men jeg har aldrig set magen til væggen her i Sauherad, den bærer virkelig præg af fri fortolkning og en ren og rå kreativ impuls, som ikke er optegnet efter bøger, tekster eller som på nogen måde ligner et ekko af billeder fra andre kirker eller tekster.

Kunsthistorikeren Pål Hougen skrev artiklen

"Demonene i Sauherad" i Paletten I i 1966. Han hævder at dæmonvæggen, som han kalder den, ikke har nogen som helst paralleller og heller ingen forbilleder i ikonologiske mønstre og det er jeg absolut helt enig med ham i!

Men dette får os jo ikke nærmere på svaret om *hvorfor* de er optegnet som de er, eller hvordan de er lavet. Der er en del gætterier om hvem og hvorfor disse dæmoner er her. Det er jo et stykke hen af vejen gætteri som ikke helt kan understøttes, men hvem kan ikke godt lide myten om præsten Jens Christensen Slagelse. Som Harry Fett skriver var Jens præst i Sauherad og Nes kirke "fra århundredets begyndelse til omkring 1641" og det siges at han var: "... en præst med præstens mange stærke oplevelser fra både bøger, dødslejer, skriftestolen og prækestolen.

Og så har han formegentlig også

været kunstner som flere andre præster i tiden dengang var. Så Harry Fett antyder at det muligvis var Jens Slagelse som var kunstneren der levendegjorde væggen eller som i givet fald fik hjælp til dette. Og hvem falder ikke for denne historie om en vild og levende præst som selv udsmykkede korbuevæggen med et mylder af dæmoner og væsner som springer frem hulter til bulter.

Han har måske stået her og malet fanden på væggen, hvorfor? Det finder vi nok aldrig et entydigt svar på, men jeg er i hvert fald kisteglad for at disse malerier findes, for de er utroligt unikke og de er en fabelagtig og vigtig djævelsk detalje i vores fælles fortælling. I får også lige et digt med på vejen, den danske digter Halfdan Rasmussen skrev en gang:

*At lære er at famle i mørket, blind og stum,
At sprænge eller samle sit eget verdensrum,
At vække det, der sover
Og gøre tanken fri,
At se en himmel over hver drøm, man lever i.*

Her på falderebet vil jeg blot fortælle jer alle, at efter min mening så er dette kunstværk af en væg, alt andet end en anekdote i den nordiske kunsthistorie – den er et mesterværk! Og vi på Kunsthall Oslo er utroligt beærede over at kunne levere denne dæmonbog til jer, her hvor den hører hjemme. Så at den ikke ligger glemt i et eller andet arkiv på et eller andet museum, et sted i verden. Men nu ved vi at den bli-

ver læst og formidlet og bor tæt på væggen den fremstiller.

Tak for i dag og tusinde tak for at i alle mødte så talstærke op.

*Kildeliste:
Harry Fett, En Bygdekirke, Oslo: Gyldendal norsk forlag, 1941*

Torbjørn Holtetaul, Apokalypse I Sauherad Kirke, Altertaolen og korbueveggen, MA opgave i kunsthistorie ved Institut for filosofi, ide- og kunsthistorie og klassiske sprog, Universitetet i Oslo, 2011

Pål Hougen, Demonene i Sauherad, Gøteborg, Paletten I, 1966

Halfdan Rasmussen, At lære er at ville, København, Skrevet til AOFs 50 års jubilæum, 1949

Kunsthall Oslo, The Lost Museum, Department of Humans, Press release, Oslo, 2017

FESTDAG

Søndag 30. september var det festdag i Sauherad og Nes sokn, med høsttakkefest i Sauherad kirke, konfirmantjubileum (se bilder av jubilantene annet sted i bladet) og menighetsfest. Sauherad kirke var som vanlig nydelig pyntet av medlemmer (Astrid og Tordis) fra Sauherad Bygdekvinnelag.

Konfirmantene Terese og Hedda var ministranter i gudstjenesten og assisterte Anne-Inge prest.

På ettermiddagens menighetsfest var det konsert med Nina Gromstad og Bruno Hageman, - 50 minutters sann nytelse!!!

Bruno og Nina hadde funnet tonene i et nydelig samarbeid. Trolig ikke siste gangen de to jobber sammen.

KONFIRMANTENE

Onsdag 3. oktober hadde konfirmantene samling på Sagavoll folkehøgskolen. KRIK-klassen hadde laget en aktivitetsdag. Her er Sondre, Tilde og Paw Ner Moo klar til å angripe motstanderen.

Samlingen ble avsluttet med en andakts-samling med ord og musikk.

På samlinga onsdag 17. oktober fikk Konfirmantene høre om misjon og arbeidet på Lovsangshjemmet i Thailand av Margrethe Reve Brandsæter fra NMS. Lovsangshjemmet er menighetens misjonsprosjekt.

FORMIDDAGSTREFF

Ett av høstens Formiddagstreff arrangeres i samarbeid med menighetens misjonsutvalg. Tirsdag 23. oktober var det besøk av Tor Berger Jørgensen. Han har vært misjonær i Japan, generalsekretær i Norsk misjonsselskap og biskop i Sør-Hålogaland. Han tema var: Er misjon gått ut på dato? Han svarte et betinget ja, hvis man teker misjon slik den tradisjonelt har blitt drevet, men et ubetinget nei hvis man driver en misjonsvirksomhet som er tilpasset den tid den blir drevet i.

Arne Torgeir Ripegutu er leder av menighetens misjonsutvalg. Han orienterte om utvalgets arbeid. I kollekt til menighetens misjonsprosjekt i Bangkok i Thailand kom det inn ca. kr. 4.500, og med litt påplussing fra Formiddagstreffets kasse ble det overført kr. 7.000 til prosjektet.

ETTERMIDDAGSKAFFE

Alle konfirmantene skal i løpet av konfirmantåret være med på en ettermiddagskaffe på en av aldersinstitusjonene i bygda. Det er Sauherad diakoniforening som står for disse samlingene. Tirsdag 23. oktober var Sondre, Terese, Kathrine og Anund med på Furumoen. De viste bilder og fortalte fra årets konfirmantleir.

I tillegg til kaffe og hjemmebakke kaker, fortelling og bilder fra konfirmantleiren var det også sang og musikk, ledet av Helene Haukvik (med ryggen til) og Jenny Brynsholmen (pianoet står slik at hun ikke ble med på bildet). Her ble man sunget for og sunget med.

FORMIDDAGSTREFF på Nes menighetshus

På alle Formiddagstreff er det god servering,
og god tid til å prate med hverandre.
Noen ganger er det årsalg, andre ganger kollekt.
Behov for skyss kan ringes til Nes menighetshus (tlf. 35 95 52 34)
fra kl. 09.30 på treffdagen.

Tirsdag 13. november 2018 kl. 11.00 – 13.00
**HANS BØRLI – BARE SKOGENS
DIKTER?**

I år er det 100 år siden Hans Børli ble
født. Sverre Eier kåserer om dikteren.
Sverre Eier er pensjonert pedagog, jour-
nalist, kulturell free-lancer og leder av
Hans Børli-selskapet i mange år. Bosatt
i Eidskog, Børlis hjembygd.

Hans Børli

Sverre Eier

Tirsdag 27. november 2018 kl. 11.00 – 13.00
VORFOR VILLE FBI REDDE HØNA?

Marit Evertsen Grimstad forteller om hvorfor Forbruker-
inspektørene i NRK har engasjert seg i kampen mot mats-
vinn.

Marit Evertsen Grimstad

Tirsdag 4. desember 2018 kl. 11.00 – 13.00
ADVENTSKONSERT

med musikklassen på Sagavoll folkehøgskole og lærer
Janne Severinsen.

Janne Severinsen er
musikklærer på Sagavoll.

Guds fravær

Spinoza: Hva er kjærligheten? En glede som følger tanken om sin egen årsak. Hva er glede? Overgangen til en fullkommenhet eller til en høyere virkelighet (disse to uttrykkene er synonyme hos ham).

Av Ibrahim el-Hajj

Å glede seg er å eksistere mer, å føle
vår makt øke, å fortsette triumferen-
de i vår væren. Å være sørgmodig
er derimot å eksistere mindre, å se
vår makt minske, på en eller annen
måte å nærme oss døden eller intet-
heten. Det er derfor alle mennesker
begjærer gleden (for enhver skap-
ning bestreber seg på å fortsette i sin
væren, på å eksistere så mye som
mulig), og altså kjærligheten (etter-
som kjærligheten er en glede, altså
et tillegg av eksistens eller fullkom-
menhet). Kjærligheten er kort sagt
bare én av mange forekomster av
conatus eller, som Spinoza sier, av
makt, i den grad den er endelig og
variabel.

Spinoza trekker konsekvensene
av dette uten å skjelve. Gud, forkla-
rer han, «har ingen følelse av glede
eller sørgmodighet, og følgelig føler
han hverken kjærlighet eller hat til
noen», - ikke av mangel på makt,
naturligvis, men tvert imot fordi
hans makt er absolutt uendelig og
dermed konstant. Den vil derfor
verken kunne økes (glede, kjærlig-
het) eller minskes (sørgmodighet,
hat) av noe som helst. Spinozas Gud
er altfor full av væren, makt og seg
selv til å kunne elske noe annet enn
seg selv, eller til og med til å la det

eksistere. Derfor er han heller ingen
skaper: Han er nemlig alt, og han
forblir alt.

Når det gjelder de forskjellige mo-
noteismenes personlige Gud, er ikke
skapelsen noe særlig enklere å tenke
seg - i hvert fall så lenge vi holder
oss innen den fullstendige gledens,
fullkommenhetens og maktens lo-
gikk. Hvorfor skulle Gud gi seg til
å skape noe som helst, ettersom han
selv er uendelige Væren? Tilføye
godt til Det absolutt gode? Innen
denne maktlogikken har det å skape
bare en mening hvis man forbedrer
utgangssituasjonen, i hvert fall litt.
Men det vil ikke Gud kunne gjøre,
selv om han er allmektig. Utgangssi-
tuasjonen er jo Gud selv, og dermed
absolutt uendelig og fullkommen!

Enkelte forestiller seg at Gud før
skapelsen er misfornøyd med seg
selv, som en krevende elev som skri-
ver i margin på sin egen besvarelse
eller guddom: «*kan gjøre det bedre...*»
Men nei: Gud kan ikke gjøre det
bedre enn det han er, og heller ikke
like godt (for da måtte han skape seg
selv, og altså ikke skape noe i det
hele tatt - det er kanskje dette som
er meningen med Treenigheten).
Hvis Gud vil skape noe enn seg selv,
det vil si hvis han vil skape, kan han
bare gjøre det *mindre godt* enn seg
selv. For å si det bedre (eller verre):

Fordi Gud allerede er alt mulig godt og følgelig ikke kan øke det gode, kan han bare skape det onde! Derav den verden som er vår verden. Men hvorfor i all verden har han da skapt den?

Dette problemet er tradisjonelt. Men ingen har kanskje oppfattet det eller løst det (hvis man da kan løse det) bedre enn Simone Weil. Hva annet er denne verden, spør hun, enn Guds fravær, hans tilbaketreking, hans avstand (som vi kaller rommet), hans venten (som vi kaller tiden), hans avtrykk (som vi kaller skjønnheten)? Gud har bare kunnet skape verden ved å trekke seg tilbake (hvis ikke, ville det bare ha vært Gud). Eller, hvis han holder seg der (hvis ikke, ville det ikke ha vært noe i det hele tatt, ikke engang verden), så er det i form av fravær, hemmelighetsfullhet og tilbaketreking, som sporet som sitter igjen etter en forsvunnen turgår i sanden ved lavvann, det eneste som vitner om både hans eksistens og hans forsvinning, men i form av et tomrom ...

Dette minner om en hul panteisme, tilbakevisningen av enhver sann eller fylt panteisme, av enhver avgudsdyrkelse av verden eller det virkelige. «I den grad denne verden er fullstendig tom for Gud, er den Gud selv»; og det er derfor «Gud er fraværende», alltid fraværende, slik den berømmelige bønne for øvrig også viser: «Fader vår, du som er i himmelen...» Simone Weil tar dette uttrykket alvorlig og trekker alle konsekvenser av det: «Det er Fade-

ren som er i himmelen. Ikke annetsteds. Hvis vi tror vi har en Far her nede, så er det ikke Ham, da er det en falsk Gud.» Ørkenens åndelighet, som bare møter eller ber om «det formidable fraværet, nærværende overalt», som Alain sier. Og hos sin elev, Weil, får han svar i følgende forbausende formulering: «Man må være i en ørken. For den man må elske, er fraværende.»

Men hvorfor dette fraværet? Hvorfor denne skapelsen/forsvinningen? Hvorfor dette «gode smulett opp og strødd utover i det onde», all den tid det forutsettes at alt mulig godt allerede eksisterte (i Gud), og at det onde bare eksisterer takket være denne oppsmulningen av det gode, takket være Guds fravær - takket være verden? «Vi kan bare godta ulykkens eksistens ved å betrakte den som en avstand», skriver Simone Weil videre. Ja vel. Men hvorfor denne avstanden? Ettersom denne avstanden er verden selv, i den grad den ikke er Gud (og den kan selv sagt bare være verden på betingelse av at den ikke er Gud), hvorfor da verden? Hvorfor skapelsen?

Simone Weil svarer: «Gud har skapt av kjærlighet, for kjærlighets skyld. Gud har ikke skapt annet enn kjærligheten selv og kjærlighets midler.» Men denne kjærligheten er ikke noe tillegg av væren, glede eller makt. Den er det stikk motsatte: Den er en reduksjon, en svakhet, et avkall.

Den klareste og mest avgjørende teksten er antagelig følgende: «Skapelsen er fra Guds side en gjer-

ning som ikke er utvidelse av ham selv, men tilbaketreking, avkall. Gud og alle skapninger er mindre enn Gud alene. Gud har godtatt denne reduksjonen. Han har tømt seg for en del av væren. Han har allerede tømt seg i denne guddommelighetsgjerningen. Det er derfor Johannes sier at Lammet fikk strupen skåret over alt ved verdens opprinnelse. Gud har latt det eksistere andre ting enn Ham selv, ting som er uendelig mye mindre verd enn Ham. Ved skapergjerningen har han fornektet seg selv, slik Kristus har foreskrevet oss at vi skal fornekte oss selv. Gud har fornektet seg selv til fordel for oss for å gi oss muligheten til å fornekte oss selv til fordel for Ham. Dette svaret, dette ekkoet som det er opp til oss å avvise, er den eneste mulig rettferdiggjørelsen av skapergjerningens kjærlighets galskap.

De religionene som har oppfattet dette avkallet denne frivillige avstanden, denne frivillige utviskingen av Gud, Hans tilsynelatende fravær og Hans hemmelige tilstedeværelse her nede, disse religionene er den sanne religion, den store Åpenbarings oversettelse til forskjellige språk. De religionene som fremstiller guddommen som byende overalt hvor den har makt til det, er gale. Selv om de er monoteistiske, dyrker de avguder.»

Her finner vi igjen pasjonen som lidenskap/lidelse, men i en helt annen betydning. Det er ikke lenger *Eros* eller de forelskedes lidenskap, men Kristi og martyrenes lidelse.

Her finner vi igjen den vanvittige kjærligheten, men i en helt annen betydning. Det er ikke lenger de elskendes galskap, men korsets.

Denne kjærligheten, forklarer Weil, er det motsatte av vold, med andre ord det motsatte av den kraften som utøves som styrende makt. Og hun siterer Thukydid: «Enhver skapning utøver alltid, ved en naturnødvendighet, all den makten den disponerer over.» Det er loven om *conatus*, loven om makt, og ikke bare i krig eller politikk. Det er verdens lov, livets lov.

«Barna er som vannet,» gjorde en venn av meg oppmerksom på: «De opptar alltid all tilgjengelig plass.» Men ikke Gud: I så fall ville bare Gud finnes, og ikke verden. Og ikke foreldrene: Det hender, ikke alltid (de må jo beskytte overlevelseshemmet sitt!), men det hender av og til, og oftere enn vi tror, at de trekker seg tilbake, rygger, at de nettopp ikke oppfyller all tilgjengelig plass, at de ikke utøver all den makt de disponerer over. Hvorfor? Av kjærlighet: For å gi barna mer plass, mer makt, mer frihet, og dette desto mer jo svakere, fattigere og skrøpeligere barna er, for ikke å hindre dem i å eksistere, for ikke å knuge dem med sitt nærvær, sin makt, sin kjærlighet ...

Dette er forresten noe som ikke bare er forbeholdt foreldrene. Hvem tar vel ikke hensyn til en nyfødt? Hvem er ikke tilbakeholden med sin egen styrke overfor en nyfødt? Hvem forbyr ikke seg selv å bruke vold? Hvem begrenser ikke sin

egen makt? Svakheten kommanderer, og det er det nestekjærligheten betyr. «Det hender,» skriver Weil, «selv om det skjer ytterst sjelden, at et menneske av ren storsinnethet avholder seg fra å kommandere der han har makt til det. Det som er mulig for mennesket, er mulig for Gud.»

Av ren storsinnethet? La oss snarere si av ren kjærlighet, som storsinnetheten følger av. Men hvilken kjærlighet? *Eros*? Nei, for Gud savner intet, foreldrene savner ikke sine barn, og den voksne savner ikke den svakheten som beskytter ham. *Philia*? Heller ikke, i hvert fall ikke i dens første form, siden Guds glede ikke vil kunne økes, foreldrenes glede ikke vil kunne uttømme deres kjærlighet og den voksne glede ikke alene vil kunne forklare denne

mildheten - overfor et barn som er ham fremmed - i ham som formelig skaper fred og kanskje mer til. Velviljen er riktignok der, og gleden - men som hulrom, og særlig bevitnet av den kraften som ikke brukes, av tilbaketrekingen, mildheten, hensynsfullheten, denne makten som later til å tømmes av seg selv, begrense seg selv, som foretrekker å fornekte seg selv fremfor å hevde seg, å trekke seg tilbake fremfor å utbre seg, å gi fremfor å beholde eller ta, og til og med miste fremfor å eie.

Det ser ut som det motsatte av vannet, det motsatte av barna, det motsatte av *conatus*, det motsatte av livet som sluker eller hevder seg; det motsatte av tyngden, det motsatte av kraft.

Er ikkje målar

Eg målar ikkje med fargar
frå blanke tuber
Eg tek ei fjør frå rypebrystet
Eit kronblad frå jonsokblomen
blandar ein handful mjødur
med eim frå rotstokk i myr
Så stiller eg meg under
tagale furukroner
og let naturen tale

Liv Holtskog
i diktsamlinga *Tvillingsjelaers ferd* (1988)

Lørdag 1. desember 2018 kl. 18.00

Emil Solli-Tangen synger i Akkerhaugen kirke

For fjerde året på rad drar Emil Solli-Tangen ut på sin akustiske juleturné. Med seg har han sine to faste musikere Jan Birger Akerhaugen på gitar og Terje Meisingset på orgel og piano, begge to kjent fra Ni Liv. Sammen ønsker de å gi deg en nedstrippet og varm julekonsert, der du kan puste ut og glemme stress og mas for en stund.

Repertoaret er variert og består av både kjente og ukjente julelåter i flere sjangere. I tillegg til de kjære norske julesangene vil du også få høre perler fra operatradisjonen og amerikanske jazzklassikere. I stedet for å pøse på med glitter og glans, har Emil valgt å ta formatet helt ned til kun sang og to instrumenter. På denne måten håper han at det skal bli lettere å finne tilbake til den gode julestemningen.

Arrangør: Akkerhaugen Vel

Dørene åpner kl. 17.00

Konsertstart kl. 18.00

Billetter kan kjøpes på www.ticketco.events eller ved inngangen.

Forhåndssalg: Voksen 225,-, Familiebillett 400,- (inkluderer 2 voksne med barn)

Voksenbillett ved inngangen: 300,-

NB: Begrenset kapasitet, få billetter

TAKSERING

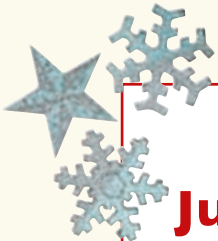
Tenker du på salg, kjøp eller refinansiering av eiendom?

Kontakt oss for en seriøs og rask levering.

Type eiendommer: Bolig, fritid, forretning, landbruk og tomter.

Kontor: 35 95 65 00 • Mobil 907 84 247 • E-post: oddvard@byggogtakst.no • Hjemmeside: www.byggogtakst.no

Jul på Evju

Søndag 9. desember kl. 12.00 – 17.00

- Julemesse og Nissefest på ein dag med ekte førjulstemning på Bygdetunet.
- Salg av kvalitetsprodukter frå Midt-Telemark: kling, smulteringar, flatbrød, småkaker, brød, honning, epelmost, pinnekjøtt, rakfisk....
- Matsalg i Våningshuset; Spa (kjøtsuppe), risgraut og rjomegraut. Nysteikt kling og lappar til kaffien. Pølser på bål, spikking, toving, ponnyridning.
- Gardsnissen tek imot folk i Th Kittelsenstugo.
- Sang og dans rundt Juletreet til musikk av Klunkelaget.
- Oppstuguskjenk og konsertar i Møllargutstugo.

Gratis inngang.

Sauherad og Nes Pensjonistlag

Referat fra septembermøtet 2018.

Oppstarten av høstsesongen for pensjonistlaget ble gjennomført etter den faste oppskriften med velkomstsang, produktpresentasjon, dikt og fortellinger, lagsinformasjon, servering av Tanjas rundstykker, Marys «Mor Monsen», Rønnaugs kaffe og te samt smaksprøver av Aloe Vera.

Dagens gjest var Hildegunn Haugen (foto) som formidlet dikt og fortellinger på en varm og folkelig måte.

Furumoen bo- og aktivitetssenter er et bra sted å møtes, ikke bare til pensjonistmøter, men også til mange treff og aktiviteter gjennom hele uken. Merete P. Schei organiserer det hele og inviterer alle til å delta, altså ikke bare de som bor på Furuheim. En kan si at senteret har fått et løft etter at Merete kom.

Thorleif/referent.

Holtanklinikken AS

Folkestadvegen 12, 3802 Bø

Tannleger - Tannpleiere - Spesialister

- Generell tannbehandling og avansert kirurgi
- Spesialistteam i tannkjøttssykdommer
- Tannimplantat og implantatprotetikk utføres med stønad fra HELFO
- Ingen henvisning for å komme til spesialister

Tlf: 35 06 10 50

Sauheradkulturen mellom to permer

På 70 og 80 tallet kom en fem-bindts gards og ættesoge for Sauherad. Men noe manglet: en kulturhistorie. Tanken var nok at den skulle lages, men så skjedde aldri, andre ting ble prioritert. Nå har Sauherad Historielag tatt et nytt initiativ, og arbeidet er i gang!

-Det er viktig at vi gjør dette arbeidet nå, før vi blir en ny kommune. Vi må ta vare på arven vår, sier Eivind Lønheim og Peder Rekkedal, - to av initiativtakerne til Helsing. -Mange lokale kulturhistorier er svært omfattende. Vi tenker at i Sauherads utgave skal vi prioritere tida etter 1814. Tida før dette står det mye om i Telemarks historie som kom ut for få år siden. Vi ønsker å engasjere en professor ved Universitetet til å skriv om tida før 1814. Så vil boka få to hovedbolker: 1814-1905 og 1905-2020.

-Boka kan deles inn i tidsbolker, men også ut fra tema, og her er det mye å ta av: det religiøse livet, bygdeskikker, musikklivet og matskikker for å nevne noen. Framveksten av tettstedene er også interessant, og her tenker vi en inndeling mellom Hjuksebø, Nordagutu og Kullhuset, Sauar og Klevar, Akkerhauget og Liagrenda, Gvarv og Årnes, og Sætersbø og Hørte.

-Vi teker at de forskjellige tema vil få sine forfattere, og så vil utvalget fungere som hovedredaksjon. Så vil det bli dannet redaksjonskomiteer for hvert hovedtema. Og prosjektgruppa har bestått av Eivind Lindheim (leder); Peder Rekkedal (sekretær), Torstein Fosstveit (arki-

Peder Rekkedal og Eivind Lønheim står i spisen for å få laget ei bok om Sauherad kulturhistorie.

var), Peter Sevatdal, Guro Fosstveit, Jorid Vale, Astrid Hofsrud Roe og Hans Olav Sauar. Alt innsamlet materiale vil bli overlatt til Lokalhistorisk arkiv.

-Vårt ambisiøse mål er at boka skal være ferdig i løpet av 2020, at den blir på ca. 300 sider, og at 20-20 % av plassen skal brukes til bilder. Boka skal være innbundet. Vi er svært åpne for innspill og råd, det er bare å ta kontakt, sier Rekkedal og Lønheim. De viser for øvrig til brosjyre om prosjektet som er sendt ut til alle husstandene i kommunen.

-is-

Historia vår!

Alle husstander i Sauherad skal nå ha fått et lite hefte om prosjekt «Kulturhistorie for Sauherad». Vi håper at dette kan pirre interessen for å få mer innsikt i Sauherads lange historie, med fortellinger om utviklingen av mange deler av samfunnet vårt og kanskje noen forklaringer på hvorfor har det blitt slik vi opplever det i dag.

I arbeidet med dette prosjektet, vil vi gjerne invitere til samarbeid om å finne fram til de gode kildene og grunnlaget for framveksten av dagens samfunn. Vi er sikre på at mange av dere har mye å bidra med, og vil derfor gjerne invitere til treff om dette flere steder i Sauherad.

I tillegg vil vi forsøke å utfordre barn og unge til å stille oss spørsmål som de måtte ha om historia vår som de mener er relevante å få svar på gjennom et slikt bokverk.

Alt dette kommer vi tilbake til.

Med beste hilsen fra arbeidsgruppa som har bestått av

Eivind Lønheim, Torstein Fosstveit, Peter Sevatdal, Guro Fosstveit, Jorid Vale, Astrid Hofsrud Roe, Hans Olav Sauar, Peder Rekkedal

Konfirmantjubilanter 2018

50-årsjubilanter

Konfirmert i Sauherad kirke Kristi himmelfartsdag - 23. mai 1968.

Samlet til fest på Nes menighetshus 30. september 2018.

Foran fra venstre: Reidar Kaasa (Notodden), Livo Hegna Kåsin (Akkerhaugen), Helge Gjermund Kaasin (Nesodden), Dagfinn Kaasa (Nordagutu) og Arnit Johannes Ripegutu (Nordagutu).

Bak: Bjarte Roar Tønå (Nordagutu), Halvard Tangen (Gværo), Reidun Olsen Mahler Askheim (Porsgrunn), Bjørn Halvor Jensseter (Asker), Odd Arne Berge (Nordagutu) og Tone Anette Haukoik Pedersen (Stramma).

50-årsjubilanter

Konfirmert i Nes kyrkje søndag 26. mai 1968.

Samlet til fest på Nes menighetshus 30. september 2018.

Foran fra venstre: Astrid Bjørnfeld Vigger (Notodden), Bjørg Marit Bøen Forberg (Bø i Telemark), Reidun Holtmoen (Gunheim), Torhild Lindheim Sisjord (Ulefoss), Anne Ødegården Kaasa (Porsgrunn), Tone Aarnes (Bø i Telemark) og Kari Storti (Steinkjer).

2. rekke: Mildrid Torvik Wolter (Wisconsin USA), Ingunn Moland Høibø (Bø i Telemark), Gunn Gilen Ødegården (Gværo), Gunvor Margit Bjørgeland Bærhaugen (Gunheim), Ingebjørg Leikaang Rasmussen (Sætersbø), Ruth Svanhild Vestgården Gruben (Ulefoss) og Torrid Olga Aarnes Kåsa (Oslo)

Bak: Inge Bøen (Gværo), Helge Orekåsa (Gværo), Anders Hallvard Sleveland (Kristiansand), Harald Eika (Sætersbø), Seenn Thore Saga (Nordagutu) og Hans Petter Pedersen (Stramma).

60-årsjubilantene

Konfirmert i Sauherad kirke 5. oktober og Nes kyrkje 12. oktober 1958.

Samlet til fest på Nes menighetshus 30. september 2018.

Foran fra venstre: Ingebjørg Vålanes Darrud (Hørte), Ingeborg Karin Flatland (Holtsås), Inger Johanne Oskarsen (Akkerhaugen), Anne Kirsti Flaathen Evertsen (Drammen), Grethe Karoline Vestgården Andreassen (Nesodden), Tone Næs Storkaas (Goarv), Gunhild Simones Andreassen (Skien) og Tora Synnøve Valen Strand (Bø i Telemark).

2. rekke: Kittil Dale (Skien), Hans Arne Tveiten (Holtsås), Ernst Gunnar Hauge (Holmestrand), Johannes Ryen (Klevarsida), Asbjørn Bolager (Skien), Olav Sondre Tveiten (Holtsås) og Gunnar Hørte (Hørte).

Bak: Torstein Nyhus (Bø i Telemark), Aslak Gunnheim (Goarv), Einar Haugen (Stranna), Nils Øye (Drammen), Sveinung Lindtveit (Sætersbø) og Kittil Lindheim (Goarv).

Juleutstilling og julemarked på Galleri Nyhuus

Galleri Nyhuus ønsker velkommen til sin tradisjonelle juleutstilling og julemarked på Nyhuus Gard i perioden 17. november – 16. desember. Åpent fredag, lørdag og søndag kl. 12.00 - 18.00.

Åpning lørdag 17. november kl. 12.00. Musikkinnslag. Flere av kunstnerne er til stede ved åpningen.

Utstillingen byr på mange uttrykk: Anne Kristin Hagesæther, grafikk og maleri • Gheorghe Murarasu, ikoner • Ida Tveiten, lydbilder • Daniel Erlandsson, kunstglass • Anne-Grethe Amundsen, redesignsmykker • Liv Andrea Mosdøl, tekstil • Liv Solberg Andersen, grafikk og maleri

Grafikk, smykker, tekstiler, julepynt, julestjerner, gaver mm. Kafe. Gardsutsalg med eplemost, epler, saft, syltetøy, gele, honning, balsamico m.m.

Litt om kunstnerne:

ANNE KRISTIN HAGESÆTHER er utdannet i England og Spania. Etter mange år som illustratør er hun nå bildekunstner på heltid. Hun har vunnet mange priser, også internasjonalt, for sine illustrasjoner. Nå fokuserer hun på maleri og grafikk, gjerne i en mer nonfiguativ retning. Hun har hatt utstillinger over hele Norge. Bor i Oslo.

GHEORGHE MURARASU viser sine vakre ikoner med motiver fra Jesus' liv, Maria, apostlene eller fortellinger fra Bibelen. Han er bosatt i Romania og har 8 års utdannelse som maler. Om høsten plukker han epler eller maler hus i Sauherad. Gheorghe har stilt ut mange ganger tidligere i Galleri Nyhuus.

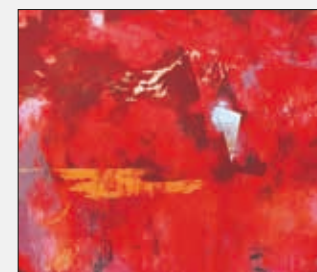
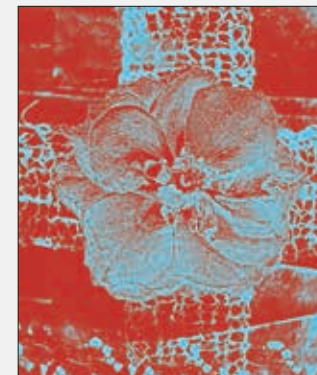
LIV SOLBERG ANDERSEN er utdannet billedkunstner fra Høgskolen i Telemark og studieopphold i utlandet. Hun har hatt flere separatutstillinger og deltatt på mange kollektivutstillinger. På Galleri Nyhuus viser hun malerier og grafikk. Liv Solberg Andersen er oppvokst i Bø, bor og arbeider på Rjukan, der hun har eget atelier.

DANIEL ERLANDSSON er født og oppvokst i Kosta, Sverige. Han fikk sin utdannelse ved Glasskolan i Kosta. Mange år som glassblåser ved Kosta Glasbruk, Hadeland Glassverk, siden 1996 daglig leder og glassblåser ved Glassøyet, Hokksund. Deltatt på utstillinger over hele landet, studieopphold i Tsjekkia og Italia. Medlem av Norske Kunsthåndverkere.

ANNE-GRETHER AMUNDSEN har håndlaget motesmykker siden 2000. Hun lager smykker i skandinavisk stil: enkle, elegante og tidløse, kombinert med vintagefunn og perler. Anne-Grethe Amundsen besøker antikkmarkeder over hele Europa, på jakt etter inspirasjon og gamle smykkedeler. Hun har eget verksted i Oslo.

LIV ANDREA MOSDØL presenterer fargerike puter med spennende mønstre. Hun er bosatt på Gvarv. Utdannet ved SHKS. Som frilanser er hun kjent for sine poetiske, lagdelte illustrasjoner til frimerker, CD-cover, bokomslag og div. magasiner. Hun har mottatt mange priser for sine arbeider og deltatt på mange utstillinger i og utenfor Norge.

IDA TVEITEN, bosatt på Sunds, stiller ut sine spennende «lydbilder», små tablåer/installasjoner inspirert av musikk, film og litteratur og forsynt med en spilledåse. Spilledåsemelodien er utgangspunktet for installasjonene. Tveiten er musikkpedagog og arbeider i skole og kulturskole.

Politikk for framtida

Det er tre tekstar som, etter mi meining, er sentrale i våre vestlige politiske kjerneverdier, og som våre samfunn bygger på. Det er: Dei ti bodorda. Den Amerikanske fridomsfråsegna, og Pakta for dei Sameinte Nasjonane.

Av Peder Rekkedal

sette inn nytt styresett som sikrar folks rettar og velferd.

Slik eg ser det, er dei sentrale bod-skapa i disse tekstane slik:

Dei ti bodorda:

- Ta vare på og respekter skaparverket. (Eg likar her å bruke ordet «skapar» i staden for Gud.)
- Du skal ikkje slå ihjel.
- Du skal ikkje stjele.
- Du skal ikkje lyge.
- Du skal respektere din neste sin eigedom.

Jesus la til: «Det som du vil at andre skal gjere mot deg, skal du også gjere mot dei.»

Ein digresjon. Var Jesus den første «godheitsstyrann»?

Den Amerikanske fridomsfråsegna:

- Det er ei sjølvlysande sanning at alle menneske er fødte like av vår skapar, og at alle desse har fått umissande rettar, som rett til liv, rett til fridom og rett til å søkje si lukke.
- Det er regjeringar, laga av menneske, som må sikre folket sine rettar. Dette arbeidet må skje på folket sine premisser.
- Dersom regjeringa styrer i motsetning til disse rettane, har folket rett til å avsette regjeringa og

FN-pakta:

I alt har 193 statar forplikta seg til;

- å arbeide for å oppretthalde fred og tryggleik for land og folk,
- fjerne trugsmål, mot fred og undertrykking,
- motarbeide angrepshandlingar,
- skape rettferdig fred, der det ikkje er det, på folkeretten sine premisar,
- utvikle venskaplege relasjonar mellom folk og land,
- gjennom internasjonalt arbeid løyse problem av økonomisk, sosial, kulturell eller humanitær art,
- fremje og oppmuntre til respekt for menneskerettar og grunnleggende fridom for alle, utan omsyn til kjønn, rase, språk eller religion.

Dei Sameinte Nasjonane vil- og skal - vere eit sentrum for nasjonane sitt virke for å nå disse felles mål.

Merk: Dette er eit samandrag av original tekstane. Original tekstane finn interesserte lesarar på nettet.

Kort sagt; dei tre tekstane stiller krav til: Enkelt menneske, styresmakter og nasjonar.

Ein syntese av dei tre tekstane er: Vi ser alle menneske på jorda som like-

verdige og vi vil i fellesskap arbeide for at alle skal ha det godt.

Korleis er situasjonen i dag? Nokre døme.

- I 2016 vart omlag 100.000 menneske drepne i kamp og krigshandlingar. Av dette vart omlag 40.000 drepne i Syria og 15.000 i Pakistan. Truleg har det aldri, relativt sett, blitt drepne så få som no i kampar og krigar.
- For 50 år sidan levde 30 % av folket på jorda i fattigdom. Nå er det 8 %.
- For 50 år sidan var det relativt få barn som var vaksinert mot barneskjukdommar. Nå er det 80 %.
- SN har sett seg mål om å få redusert barnedøden. Frå 1990 til 2009 gjekk tala ned frå omlag 12 millionar døde barn per år til 8 millionar.
- I 2016 vart 1.250.000 personar drepne i trafikken her på jorda. I Norge har omlag 100 blitt drepne per år dei siste åra. Tala i Norge er synkande.
- I 2016 vart 486.000 personar drepne i kriminelle handlingar i verda. I Norge har det vore omlag 30 drap per år dei siste åra.
- Global oppvarming kan gjere store delar av jorda ubrukeleg for menneske, og skape flyktningproblem.
- Konsentrasjon av økonomisk makt på færre og færre hender, og store økonomiske ulikskapar mellom menneske og land, skaper også store flyktningproblem og sosiale spenningar og utryggleik.

Eg har her trekt fram ni område som er utfordrande for den eller dei som skal utforme politikk for framtida. Korleis skal vi velje å bruke våre samla ressursar?

Kva slags politikk skal først?

Slik eg ser det bør vi ha fokus på:

1. Globale miljøtiltak.
2. Økonomisk fordelingspolitikk globalt og nasjonalt.
3. Fylgje opp SN sine mål for helse- og kulturutvikling i vid forstand.

Kva med forsvaret?

Vi ser at krig er i dag ikkje det største problemet. Sjølv sagt er det vondt for Syria og Jemen, men desse konflikttane er lokale. Trump skremmer oss med Russland. Dei som har greie på det meiner at Russland er ingen fare for Vesten i overskueleg framtid.

Eg har sans for tanken om balanserte forsvar mellom land og militærmakter som strategi for fred. Vi bør halde fram som no, men vi bør ikkje auke forsvarsutgiftene til 4 % av BNP slik Trump vil. Det vil skape ubalanse i forhold til Russland og fare for ustabilitet i landet.

Kort til slutt.

- Vi må ikkje gløyme dei tre tekstane når vi prioriterer langsiktig innsats på aktuelle område i politikken.
- Vi ser av fleire av punkta ovanfor at det nyttar når vi løfter i flokk.
- Miljøtiltak og økonomisk utvikling for dei fattigaste er globalt den viktigaste oppgåva.

- Vårt forsvar og forsvarsutgifter må dimensjonerast slik at vi saman med andre Nato-land skaper oss, og andre land, eit godt nok vern mot Russland. Det bør vi få til med mindre midlar en det Trump meiner er turvande.
- Også vi på grunnplanet i partia bør gje uttrykk for meiningar om desse overordna spørsmåla, som til sjuande og sist er avgjerande om vi skal lukkast med å nå dei overordna måla.

EVENTYRMOST

Vant 1. og 2. premie
i NM 2016

Åpent etter kl. 17.00

Velkommen innom!

Karine & Anders

Nyhussvingen 28, Tlf. 909 40 728

Velkommen!

Møteplass for lokale aktivitetar

GUNHEIM VEL

Gunheim skule

Strikkekafe

Annankvar onsdag kl. 18.00 – 20.00

7. november, 21. november, 5. desember.

Salg av kake, kaffe og te.

Fredag 2. november – Konsert med Irish Stew

Dørene åpnar kl 18.00. Konsertstart kl 19.00

Kafe. Inngang. Kontantar og Vipps.

Nærare annonsering på heimesida.

Laurdag og søndag 10. og 11. november - Salgsutstilling

Måleri av Birgit Landsverk (Vesla)

Tema: Ei himmelsk åre - Fantasi og folketru

Åpningtid laurdag: kl. 13.00 – 17.00

Åpningsprogram: Tonar og ord og naturens kjelde

Åpning søndag: kl. 14.00 – 17.00

Kunstnaren er tilstades begge dagane.

Kafe. Kontantar og Vipps.

Fredag 16. november - Konsert med Christian Pallesen med band

Denne gong i akustisk setting saman med Knut Eirik Hult, Jørgen Tellnes og Stian Dalen. Dei framfører egenprodusert musikk og coverlåtar av blant anna Billy Joe Shaver, Little Feat, Deer Tick, i nedstrippa rolege versjoner.

Dørene åpnar kl. 18.00

Konsertstart kl 19.00

Kafe. Inngang. Kontantar og Vipps. Nærare kunngjering på heimesida

Søndag 25. november kl. 16.00

Basar og Kafe! Velkommen !

Juletefest 30. desember

Juletefesten i år blir i romjula, søndag 6-dag jul. Kjem nissen tru?

Sjå elles heimesida til Gunheim Vel. Arrangementa blir kunngjort etter kvart. Håpar å sjå deg!

Helsing Gunheim Vel

Kunstnerhuset blir til kunstnerfond

Kunstnerhuset i Gamlegata på Gvarv ble etablert i 1987 og var i virksomhet fram til 2012. Først leide kunstnermiljøet huset, men fikk mulighet til kjøpet det. Da ble stiftelsen Kunstnerhusets forening etablert. Nå er virksomheten avvirket og huset solgt. En selvbestaltet komité foreslår at pengene for salget gjøres til et kunstnerfond, og innkaller til allmøte om saken.

-Vi betalte 120.000 kroner for huset da vi overtok det, og vi fikk økonomisk hjelp fra Kulturrådet, Telemark fylke og Sauherad kommune, forteller Olav Skjeldal til Helsing. Han har vært engasjert i arbeidet helt fra starten av. -Da vi satte i gang med dugnadsarbeid hadde huset stått tomt gjennom flere år, og det var mye å ta tak i. Det var råtne gulv og sprukken pipe. Det var ikke toalet i bygningen, så det måtte gjøres et grundig arbeid på mange områder. Det ble mange dugnadstimer på mange aktive medlemmer i foreninga. Men det var et godt hus, som det var moro å stelle på!

-I 1986 var det ingen andre atelierer i bygda, eller andre hus for kunstnere. Samtidig var det mange kunstnere her, og flere flyttet til bygda. Mye har endret seg gjennom 32 år.

-Nå ønsker vi å gå inn i en ny fase. Vi er en selvbestaltet komité som har jobbet fram et forslag om hvordan pengene fra salget kan brukes til beste for kunstnerne. Komiteen består av Inger Haugen, Arne Sigmund Svalastog, Einar Haugen, Liv Andrea Mosdøl, Anne Cathrine Andersen Haugland og meg selv, forteller Skjeldal. -Det er viktig å si at det vi kommer med er et forslag.

Olav Skjeldal har vært med på å utarbeide forslaget til et kunstnerfond.

Så håper vi at mange av de tidligere medlemmene kommer på allmøtet på Kjernehuset 14. november. Det er der «makta» til å bestemme ligger.

-Vi tenker at allmøtet skal gi noen prinsipper og velge et legatstyre. Dette styret må så utforme detaljene. Kanskje kan det være slik at det deles ut kr. 100.000 pr. år i prosjektstøtte til en eller flere kunstnere? Da se vi for oss en levetid på kunstnerfondet på åtte år. Men dette er én mulighet, det er allmøte som fastsetter linjene. Vi ser på dette som en spennende sak som vi kan ta med i ny kommune, sier Olav Skjeldal, og ønsker alle tidligere medlemmer velkommen til allmøtet.

-is-

Kunstnerhuset
GAMLEGATA - GVARV

ALLMØTE

Om Kunstnerhusets Fond

På Kjernehuset

onsdag 14. nov

Klokka 19.00

*Valg av fondstyre og retningslinjer
for styrets drift*

Alle tidligere medlemmer har stemmerett.

Kaffe og noe å bite i: kr 50,-

(ta med kontanter.)

VELKOMMEN!

Selskap og møtelokale på Gvarv

Fødselsdagar for små og store
Familieselskap og vennelag
Klassetreff og samlingar
Konfirmasjonsfest
Minnesamvær
Trivelege kurs og møtelokale
for lag og næring.

*Piano, lydanlegg for musikk,
instrument og mikrofon,
prosjektor, WiFi og
lokal kafé i fyrste høgda. .
Leige med/utan matserving.
Kontakt Aslaug G Arnes
48185702*

Demensforening i Sauherad

Det er nå startet en demensforening i Sauherad. En gang i måneden er det samling på en av aldersinstitusjonene der demente, pårørende og andre ønskes velkommen. I slutten av september var det samling på Sauherad bygdeheim, med sang og musikk, dikt, informasjon og ikke mins kaffe og kaker.

-Vi vil gjerne har flere medlemmer i foreningen, sier Ida Marie Vogsland, leder av demensforeninga.

Kjell Kaasa fra Hjartdal sang viser av Alf Prøysen, Einar Skjæråsen og Geir Lyrstrup.

Edel Gunnheim leste dikt av flere kjente forfattere.

Ei gruppe fra Nes frilynte ungdomslag underholdt med sang og musikk.

Menighetsmøte om justering av soknegrensene

Når Hjuksebø fra 2020 blir en del av Notodden kommune betyr det også at de som bor der bytter kirketilhørighet og blir en del av Notodden menighet. Men hva betyr det, og kan de som vil fortsette med dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferder i Sauherad kirke/kirkegård?

Vi inviterer innbyggerne på Hjuksebø til å komme med sine spørsmål og tanker rundt dette. Representanter fra kirken både på Notodden og Sauherad vil være til stede og orientere og svare på spørsmål.

Tid og sted: Mandag 26.november kl. 19.00 på Hjuksebø Husflidslag (den gamle skolen).
Enkel servering.

Vel møtt!

Arr: Sauherad og Nes soknerådet

Nordagutu Sambruksanlegg

Hvis du ønsker å leie Nordagutu Sambruksanlegg til selskaper, møter eller lignende, ta kontakt med: Malin Gampedal, tlf. 480 83 346
Tor Moen, tlf. 476 72 067

Leiepriser:

- Sal, vestibyle og kjøkken: **kr. 1.500,-** med vask
- Vestibyle, møterom og kjøkken: **kr. 450,-** med vask

KRAFTTAK FOR SANG

ET RIKERE LIV, ET RIKERE LAND GJENNOM SANG!

HVER – DAG – SANG i Syngande Sauherad

Eple-ein, eple-to, epletre, og vinter`n listar seg på tå!

Syngande Sauherad har feira ein strålende frukt sesong med Norsk Eplefest. For 13. gong sang me Eplesangen, bestillingsverk av Jon Solberg til første eplefest i 2006. Denne gongen var Jon sjølv tilbake som solist, sammen med Eriona Sejdiu og Alva Sand Venås som er sangelevar i Sauherad Kulturskole og stort skulekor frå småskuletrinnet under leiing av Helene Haukvik, med drøvande akkompagnement av Eplebandet ved Tom Arne Møllerbråten, slik dei har gjort i nesten alle år. Eplesangen har blitt Fruktbygdas egen sang med rocka rytmer og rapping som både små og store kan stemme i, håper du også sang med:

Det var ein gong eit epletre
som stod i sola og kosa seg
midt i mai, med kvit vårkjole på.
Eple-ein eple-to epletre –
og vår`n listar seg på tå.
Ho var mor til mange,
hadde greiner av gull.
Kvar unge skulle snart
få kroppen full
av epler, nok til store og små.
Eple-ein eple-to epletre –
og sommar`n listar seg på tå.

Adam, Idunn og Wilhelm Tell
Skrella lange epleskrell.
Laga saft og eplemos
Og ein eplepai te kos.
Adam, Idunn og Wilhelm Tell
åt og drakk te seine kveld.
Newton sang ein eplesang,
og stakk av på epleslang.
Eple-ein eple-to epletre
Je, je, je, je, je, je, je, je jeeeeeee

Så kom september
– grønt, gult og rødt.
Like flott som den gong
ho blei født.
Familien med finstasen på.
Eple-ein eple-to epletre –
og hausten listar seg på tå.
Adam, Idunn og Wilhelm Tell
Skrella lange epleskrell.
Laga saft og eplemos
Og ein eplepai te kos.

Adam, Idunn og Wilhelm Tell
Hørte brått eit lite smell.
Newton skreiv ei lov i blekk,
og blei ganske eplekjekk.
Eple-ein, eple-to, epletre
Je, je, je, je, je, je, je, je jeeeeeee
Ep-ep-eple epletre,
Ep-ep-eple epletre
Ep-ep-eple epletre,
Ep-ep-eple epletre
Eple-ein, eple-to, epletre –
Eple-ein, eple-to, epletre –
Eple-ein, eple-to, epletre –
og vinter`n listar seg på tå.

Tekst og musikk: Jon Solberg

Alva er eit ekte «barn av Norsk Eplefest», født 26. oktober 2005. Som baby var ho med mamma og promonterte arrangementet i blomstrande eplehagar ved Nes kyrkje der også logoen til Norsk Eplefest er henta frå. Alva var med på Eplesangen i barnekoret frå ho var 6 år og dei siste tre åra som solist på scenen. Som sanglærer for Alva har vi øvd på denne mange gonger i ulike arrangement og sangen sit i ryggmargen!

Kva betyr Eplesangen for deg Alva?

«Jeg har vokst opp med Eplesangen og synes fortsatt at den er både fin og morsom å synge, en kul sang! Denne gangen var det ekstra morro å synge sammen med Jon som også har laga sangen. Det er så koselig og stort med så masse folk samla på Gvarv under Norsk Eplefest. Det har blitt en fin tradisjon å synge Eplesangen og folk ser så glade ut fra senen.»

Alva visar også at ho er trygg og glad som solist på scenen gjennom mange års erfaring. Ho meiner sjølv at dette har hjulpet henne til å tørre å

Alva Sand Venås (t.h.) sammen med Eriona Sejdiu og Jon Solberg.

stå fram for folk. Sist år var ho ein av to frå Midt-Telemark som etter audition fekk bli med Telemark barne og ungdomsteater på oppsetninga av Rockeulven. Denne hausten blei ho også med som ein av 19, etter audition med 84 interesserte. Nå skal

dei sette opp musikkteateret Narnia og vi gledar oss til å sjå Alva (Eplejenta frå Gvarv) på scenen i Gullbring i mai 2019.

God hver-dag-sang frå Jorid Forsangar.

Torsdag 8. november 2018 kl. 18.30 på Nes menighetshus

MISJONSBASAR

- Andakt ved Ivar Solbu
- Sanggruppe fra Valebø, ledet av Inger Spirdalen
- God bevertning
- Mange flotte gevinster på årsalget

Sauherad og Nes sokneråds misjonsutvalg ønsker alle
hjertelig velkommen
til basaren.

FAMILIESAMLINGER PÅ NES MENIGHETSHUS

De siste somrene har 8 familier ifra Bø, Lunde og Gvarv arrangert KRIK-familieleir på Sagavoll. Vi har lenge hatt lyst til å fortsette denne «leiren» utover i året, og starter derfor KRIK Familiemesse én gang i måneden til høsten. Dette blir et familiemøte med fokus på barn og unge. Vi starter opp på Nes Menighetshus 16. september kl. 17.00.

Datoene for høsten er:

18. november

16. desember

KRIK Familiemesse starter kl. 17.00.

Alle er hjertelige velkomne!

Nå kan du «vippse» dagens kollekt

Med betalingsappen Vipps kan du nå gje kollekt og pengar til menighetsarbeidet. Du treng ein smarttelefon for å laste ned denne «app'en». Når du skal overføre pengar til oss søker du opp «Sauherad og Nes sokn». Skriv inn eit beløp og kva betalinga gjelder- og vipps så er pengane overført. Trygt og enkelt.

Du kan også bruke kontanter, bankkort og overføring til konto, 2675.20.38421

Bedehuset Betlehem

Var sammen med Anne Mari Bunkholt Elstrand i alle tiders mimrestund. Vi gjorde Sauherad og Nes. Bygdas kristne høvding Tollef Bunkholt (1873-1961) fikk selvsagt hedersplassen. Morfar til Anne, Tollef, var en av dem som begynte fruktdyrking for alvor i området. Men det var på bedehuset han hadde sitt troende hjem: Betlehem, som han selv hadde reist og skaffet ressurser til, og med gratis tomt på egen eiendom. Bedehusbygget besto av det gamle skolehuset på Nordre Kroken ved Nordagutu, som Tollef flyttet til tomt på eiendommen sin. I 1949 ble bedehuset ved gavebrev overført til Jonsås og Sauar Indremisjon tilsluttet daværende Langesundsfjordens Indremisjonsselskap.

Av Odvar Omland

Selv om flere hadde ønsket en annen plassering må det medgis at det lå laglig til midt mellom daværende kretser Jonsås og Sauar. Det ble et samlingssted, ja en oase for flere av oss. Når det gjelder formålet heter det at «Bedehuset ble satt i den hensikt å fremme Guds rikes sak på evangelisk luthersk grunn.» Mange forkynnere fra Langesundsfjordens Indremisjonsselskap, og andre lutherske organisasjoner for indre og ytre misjon, besøkte Betlehem. Og Bunkholt huset dem. Akkerhaugen Speidertropp av Blå Kors brukte også lokalet. Men det var Jonsås og Sauar Indremisjon som var basis for virksomheten. Et trofast musikk-lag bestående av Nanny Jonsås, Aslaug Vidsjå, Ingrid Plassen og Anne Schia var til stor oppmuntring med sine evangeliske sanger. Det ble også et pluss da

man fikk orgel på plass for innsamlede midler.

Bedehuset ble også midlertidig vigslert til kirkelige formål under restaurering av Sauherad kirke. Et mørkt kapittel var det under siste verdenskrig: Den tyske hærmakten okkuperte nemlig eiendommen og brukte den det meste av krigstiden til soldater som vokter Akkerhaugen bru.

Umiddelbart etter freden 1945 ble bedehuset igjen benyttet til sitt formål. Noe som jeg husker best fra Betlehemstiden var vanligvis ikke framme i lyset. Nemlig de som trofast foran og etter møte gjorde rent og fyrte opp. De var naboer til bedehuset, helt gratis, og burde hatt medalje. Glemmes må heller ikke de to kvinnene -nære naboer til bedehuset- som egentlig tilhørte pinsevennene trofast møtte opp og hadde sin faste plass der. Et vitnesbyrd om en-

ten i Jesus Kristus.

Men virksomheten ble mindre etter hvert, og den siste kollekten ble visstnok tatt opp i 1962. Indremisjonsselskapet, som sto som formell eier, besluttet å nedlegge virksomheten og selge bedehuset med tilhørende tomt. Resultatet

ble tilbakeføring til Bunkholt gård for en nærmere avtalt salgssum. Orgel og annet utstyr ble gitt bort.

Betlehemsepoken er over, men det er grunn til å minnes med glede hva det betydde å ha bedehuset i lokalmiljøet.

Bommer på egne klimamål

Bilstandsbudsjettet for 2019 øker og regjeringa satser på skattebistand i utviklingsland. Men regjeringa bommer på egne klimamål.

Det er bra at støtten til klimafinansiering i utviklingsland øker, det er avgjørende for at også utviklingsland skal klare å kutte sine utslipp.

– Likevel må Norge bidra mer for å kutte egne utslipp på hjemmebane. Budsjettet viser at vi vil klare kun 11 prosent kutt i 2030. Regjeringa er altså langt unna sine egne målsetninger om å kutte 40 prosent, sier Lisa Sivertsen, konstituert generalsekretær i Kirkens Nødhjelp.

FNs klimapanel rapport som kom i dag viser at Norges målsetninger må være langt over dette.

Styrker arbeid mot skattesnusk

Arbeidet for å bekjempe skatteunndragelser blir styrket. Dette er i tråd med internasjonale forpliktelser.

– Nå er det viktig at skatteinntekter blir brukt på tjenester til befolkningen. Det er avgjørende at sivilsamfunnets rolle styrkes slik at de kan holde myndighetene til ansvar for at skatteinntektene kommer befolkningen til gode, sier Lisa Sivertsen.

Nedprioriterer sivilsamfunnet
Støtten til sivilsamfunn i utviklingsland øker ikke, samtidig som bilstandsbudsjettet øker.

Konstituert generalsekretær i Kirkens Nødhjelp Lisa Sivertsen.

– Dette er en nedprioritering. I en skummel utvikling for demokratiet flere steder i verden, er det viktig å støtte sivilsamfunnet som skal holde myndighetene til ansvar, sier Lisa Sivertsen.

I budsjettet trapper regjeringa opp innsatsen for å beskytte kvinners rettigheter og likestilling i krig og konflikt.

– Det er gledelig at arbeidet med likestilling styrkes. Det er avgjørende at lokale aktører blir prioritert, det er de som kjenner forholdene på bakken og som virkelig kan utgjøre en forskjell. Årets fredsprisvinnere er gode eksempel på dette, sier Lisa Sivertsen.

Skolemuseet på Hjuksebø, skal vi ta vare på det?

Sauherad kommunes **utvalg for oppvekst, kultur og integrering (OKI)** behandlet spørsmålet om hva som bør skje med skolemuseet på Hjuksebø i sitt møte 21. september 2018.

Bakgrunn for saken er at når Hjuksebø fra 1. januar 2020 blir en del av Notodden kommune så vil skolemuseet for Sauherad bli liggende i Notodden kommune. Skolehuset er for øvrig det eneste skolebygg fra rundt 1850, da det kom forskrifter om at hver skolekrets skulle ha sitt eget skolehus, som er bevart. Inventaret til skolemuseet ble samlet inn fra hele kommunen. Mye av dette inventaret, som er registrert på forsvarlig museumsmessig måte, ligger lagret i kjelleren på Sauherad bygdeheim.

OKI gjorde følgende enstemmige vedtak:

Sauherad kommune ønsker å ta vare på skolehistorien sin, og vil jobbe for en alternativ plassering i egen kommune, samt bevaringsplan.

NORSJØ SAG OG HØVLERI a/s

3810 Gvarv
Tlf. 35 95 54 50 • Fax. 35 95 51 38
Epost: office@norsjosag.no
Trelast - Bygningsartikler

Ønsker du hjelp til gravstell?

Vi tilbyr stellavtale for
1.300 kr pr år.

Ta kontakt med kirkekontoret!

www.Fimex.no

Utstyr til frukt og bær dyrkere

olav@fimex.no
Telefon 957 07 000

Nordagutu Vel

Ønsker å gi gode tilbud til folk i lokalmiljøet. Det gjelder å treffe folk i det travle hverdagsliv og i medlemsmøte i Nordagutu vel tenkte vi som så: Hvorfor ikke skape en samlingsarena der det praktiske og det sosiale går hånd i hånd?

Vi bestemte å tilby folk en enkel middag onsdag 3. oktober kl. 16.00: Travle barnefamilier slipper å lage middag før de skal ut på ny aktivitet. Eldre, som har bedre tid, kan treffe sambygdingene og hygge seg med mat og prat.

Arrangementet ble veldig vellykket. 65 personer kom og spiste gryterett med tilbehør og kaffe og kake til dessert. Det var en hyggelig atmosfære og gode tilbakemeldinger.

Vi håper å få til et liknende arrangement til våren.

Hilsen Nordagutu Vel

God oppslutning om fellesmiddagen på Nordagutu.

Kjøkkentjenesten var i gode hender.

TRENGER DU NOEN Å SNAKKE MED?

Noen som ringer tenker på å ta sitt eget liv, andre er usikre, ensomme eller redde. Noen trenger bare å slå av en prat.

Ring eller skriv. Vi er her. Alltid. kirkens-sos.no

SOS
22 40 00 40

SOS
MELDING

SOS
CHAT

KIRKENS
SOS

Museumsdirektør Dag Rorgemoen:

«Brynesteinsbryting – Noregs eldste og lengst varande eksportindustri»

Midt-Telemark Seniorlæring

- Referat frå medlemsmøte. 24. september 2018.

Dag Rorgemoen innleidde foredraget sitt med å lese frå Edvard Hoem si bok: «Slåttekar i himmelen». Det var om ljå, sliping, bryne og slått på Nesje. Ikkje minst om kor viktig eit godt bryne, og rett bruk av det, var.

Første gongen Eidsborgbryne vert omtala er i E. M. Resen Mandt sin «Historisk beskrivelse over øvre Tellemark» frå 1777. Brynestein frå Eidsborg var den fyrste norske eksportartikkelen!

Brynestein er skifer av kvartsitt som når den vert dregen mot stål/jarn dannar slipemjøl. Det finst mange variantar av denne kvartsitten, ut frå kor hard den er. I praksis skil ein mellom «blautstein» og «hardstein». Kva som er beste brynet, blaut eller hardt, kjem mykje av kva slag stål ein skal bryne. Brynesteinen vart driven ut med is-sprenging og seinare svartkrut. Dynamitt kunne ikkje nyttast, den smellen vart for kvass!

På det meste vart det produsert, sprengt ut, sortert og forma, opp til 2 000 brynesteinar på ein dag i Eidsborg. Det er fleire brynesteinsbrot som ligg på rekke mellom Eidsborg og mot Lårdal. I motsetnad til anna bergverksdrift som i stor grad nytta tysk fagspråk, var fagspråket i bry-

nesteinsdrifta norsk. Til dømes var ordet for «ureint berg»: Jætlar!

Brynesteinen vart transportera med hest, som kløv eller med slede, til næraste brygge som var ved Bاندak. Brygga heiter ikkje Dalen brygge, men Lastein brygge. Lastein = la av stein! Så med båt og etter kvart hest til Skien og kysten. Gråten i Skien kjem av «stein» = «grjot»! Brynesteinen vart eksportera som bryne, men også som ballast i båtar, ballast som så kunne omsetjast!

Omsetjinga var uorganisert og fungera dårleg, så i 1779, 20. dag jol, samla bøndene i Eidsborg seg til det fyrste årlege «steinting» der dei avtala kvoter og prisar. Lensmann Petter Mandt organiserte handelen i Vest-Telemark og handla etter kvart mest med ein Plesner i Kragerø.

Han starta ein fabrikk som laga spesialbryne. Det kunne vera «dobbeltbryne» som franskmennene ville ha, bajonettbryne eller raude hvalfangarbryne. Desse siste var varmebehandle og vart gjennom det raude.

Fabrikken til Plesner vart flytt til Porsgrunn, og der etter kvart etablert som Norrøna fabrikk. Den eksisterte heilt opp til vår tid.

Eidsborgbryna var dominerande i Europa, spesielt i Danmark og England. At dei vart nytta som «våpen» i slaget ved Fimreite var vel nær på ein tilfældighet. På det meste vart 1 million bryner eksportera ut frå Norrøna fabrikk!

Brynesteinen frå Eidsborg av viktig av fleire årsakar:

- Han batt Telemark saman og var med på å utvikla Skiensvassdraget som transportåre
- Han var sær viktig for utvik-

linga av Skien som by, ein av dei få byane som ikkje var «utpeika» av Kongen.

- Han var viktig for handel og kommunikasjon med verda der ute.
- Tollstasjonar gav inntekt til lokalsamfunna langs vassdraget

På Baffin Island / Labrador viste Helge Ingstad, ved å finne eit norsk spinnehjul, at her hadde nordmenn oppdaga Amerika før Columbus! I det aller siste har det, ved hjelp av georadar, vorte påvist brynestein, nokså sikkert frå Eidsborg, på to skilde lokalisasjonar der!

Kanskje det sogar var Eidsborgbryner som stoppa mongolarane?

Tekst: Halvor Langåsdaalen

Foto: Bjørn Eirik Sigurdson.

Konsert i Sauherad kirke søndag 2. desember 2018 kl. 19.00

VARIERT MUSIKK MED INNSLAG AV JUL!

- Anne Gravir Klykken
- Åste Hunnes Sem
- Jon Jarle Haugen
- Ole Arnfinn Hagen

Billetter a kr. 200,- ved inngangen.

Redd Barna

Julemesse i Redd Barna Sauherad.

Redd Barna Sauherad har sin tradisjonelle julemesse i Idunshall på Akkerhaugen lørdag 1. desember 2018.

Kl. 11.00

Dørene åpnes for alle aktiviteter.

Vi har stort loddsalg på mange fine gevinster, populært lynlotteri og ikke minst lykkehjul med gevinst hver gang, først og fremst for de minste. Salgsbordet har fine håndarbeider og dessuten kaker, kling, rognebærgele oa. I kafeen kan du kjøpe vaffer, kaker, kaffe, pølse m/brød og brus. På loppemarkedet vil det være et variert, og det blir posesalg på slutten av dagen. Vi håper at Sauherad Musikkorps også i år kan delta på julemessa. Ordfører og kommune er en god støttespiller, og vi håper at hun også i år stiller opp på julemessa.

Ca. kl.13.00

Redd Barna Sauherad støtter opp om «Krafttak for sang» og vi kan glede oss til å møte elever fra Kulturskolen sammen med Jorid Vale og Bruno Hageman. Kanskje dere også får anledning til å synge litt sjøl.

Ca. kl. 1500

Trekning på loddsalget og deretter avslutning.

Vi ønsker bygdefolk og andre velkommen til julemesse, der dere kan være med å støtte en god sak, samtidig som dere har hyggelig. Pengene når fram! 89,4% av innsamlede midler gikk i 2017 direkte til arbeid med og for barn.

Lopper leveres på Akkerhaugen skole fredag 30. november fra kl. 16.00.

Vi har mange gode hjelpere, men er det noen som har lyst til å være med å gjøre en innsats for Redd Barna på kvelden fredag 30. november eller på julemessa lørdag 1. desember, tar vi imot hjelp med takk. Dersom noen vil bidra med en stor eller liten gevinst, er vi også svært takknemlige. Ring i så fall Gunhild Kleven Ripetugu tlf. 35 95 98 78/907 68 778.

NB! I år kan du betale med kontanter eller VIPPS!

Følg med på plakater og Facebook når det nærmer seg!

Velkommen!

Redd Barna Sauherad

Du er velkommen til SUNDS BEDEHUS

Sangkveld

Fredag 9. november, andakt ved Leif Raustøl

Fredag 7. desember, andakt ved Ivar Solbu

På sangkveldene er det andakt, mye sang og musikk, kaffe og kaker og åresalg. Sangkveldene starter kl. 19.00.

Evangelievennene og Sunds Normisjon ønsker alle velkommen!

Hjertelig velkommen til høstens

Suppedager på Sunds!

Onsdag 14. november og 12. desember.

Gratis suppe, og kaffi og kake etterpå.

Ta gjerne med en gevinst til lotteriet.

Arr.: Bygdelaget på Sunds

TRENGER DU NOEN Å SNAKKE MED?

Ring eller skriv. Vi er her. Alltid. kirkens-sos.no

SOS
22 40 00 40

SOS
CHAT

SOS
MELDING

KIRKENS
SOS

Norsk Eplefest 29. september 2018

En bildefortelling

Johannes Sundsvalen spilte fele under morgensamlingen med Musikk og Lyrisk i Nes kyrkje, Han spilte alene og sammen med kantor Bruno. Ivar Solbu leste dikt av Liv Holtskog, Hans Børli og Kong David.

Jan Sivert Jøsendal er påtroppende fylkesrådmann i det sammenslåtte Vestfold-Telemark. Han åpnet markedsdagen på Goarv. Dette var hans første offisielle oppdrag, et oppdrag han så på som en stor ære.

Jøsendal er oppvokst blant epletrær i Hardanger, og sa at han har stor respekt for fruktproduksjon. – Dere skal ha stor beundring av det som produseres av frukt her i Sauherad, det har store ringvirkninger for hele distriktet. Fruktproduksjon er god form for omdømmebygging, og Eplefesten er en god måte å synliggjøre fruktproduksjonen. Eplefesten er nok den viktigste festivalen i Midt-Telemark, og gjennom kollektivt laginnsats kombineres fruktproduksjon og kunst og kultur på en flott måte. Dere skal tenke store tanker om eplene fra Goarv, sa Jan Sivert Jøsendal.

Jon Solberg laget Eplesangen til den første Eplefesten i 2006 (se annet sted i bladet). I år var han igjen med som solist sammen med elever i Sauherad kulturskole og elever på Sauherad barne- og ungdomsskole.

Elevene i danseklassen på Sagavoll folkehøgskole hadde også i år laget sin epledans.

Pascale Baudonnel var mottaker av Gulleplet for 2018. I sin hyldningstale sa administrerende direktør i Matmerk, Nina Sundquist, at Boudonnel har vært med på skape stor variasjon i osteproduksjonen i Norge. Hun var med på å åpne vegen for å kunne produsere ost av upasteurisert melk. Pascal vokste opp i fjellet i Frankrike og har nå vært geitebonde i Indre Sogn i mange år.

Bildekunstner Christopher Rådlund, opprinnelig fra Sverige, var årets Eplefestutstillter. Han omtalte seg selv som en melankolsk tradisjonell landskapsmaler som bruker mye blått.

Gulleplevinner Pascale Baudonnel sammen med Nina Sundquist fra Matmerk og Sigrid Haukoik fra Norsk Eplefest.

Elevene på linja for re-design på Sagavoll folkehøgskole hadde laget eplebildet, klart inspirert av Gulleplevinneren.

Ramón, som er elev på Sagavoll folkehøgskole, var med på åpningen. Sammen med Eplebandet var han med på å framføre September av Earth, Wind & Fire.

Gunhild Jonsås Aaknes solgte brød fra sitt hjemmebakeri i Bø.

Det var elever fra blomsterdekoratørlinja på Porsgrunn videregående skole, under kyndig veiledning av Audny Simonsen, som hadde dekorert scenen under Eplefesten 2018.

Gresskar fra Norendal.

Sukkerspinn i ymse farger!

Ordfører Mette Haugholt holdt tale for vinneren av året Ungdomskulturpris – UngKulPris – Thea Ellingsen Grant. Thea kunne ikke være tilsted siden hun var opptatt med konsert med bandet sitt i Trondheim.

Mette sa at Thea har drevet med musikk hele livet, gjennom koret Korintene, i Sauherad kulturskole, Ungdommens Kulturmonstring, musikklinja på videregående skole i Skien, og nå som elev på jazzlinja ved musikkonservatoriet i Trondheim. Hun mottok Drømmestipendet i 2017. Hun er vokalist i to jazzgrupper i Trondheim, og har allerede blitt spilt på NRK – P2. Hun skal utgi sitt første album i januar i 2019.

Mamma Hilde Ellingsen Grant hilste fra Thea. -Hun er en glad og takknemlig jente, som opplever at annerkjennelse fra hjemkommunen betyr mye. Thea ønsker å bruke prispengene på å spille inn egne låter i et profesjonelt studio, og hun vil gjerne komme med bandet sitt for å spille konsert i Sauherad.

Mange talenter inntok scenen, en av disse var tidligere UngKulPris-vinner Johanne Møllerbråten.

Et annet talent er Elias Jakobsen Gellein.

Eriona Sejdieu imponerte de stor tilhørerflokken.

Chris Boye Kristoffersen og Camilla Moen framførte musikk av Elvis Presley og Johnny Cash.

Sander Berge Kåsin og Per Norendal dro til med skikkelig hardrock. Og da er det jo flott å få med musikk lærer Jon Solberg som vokalist og på slagverk.

Sauherad og Valebø – to nære naboer

Sauherad historielag på besøk i Valebø.

Omvisning i Valebø kirke.

I regi av Sauherad historielag la over 30 sauheringer i vei for å besøke Valebø tirsdag 18. september i år. Sauheringene ble tatt vel imot av Hallvard Lunde, som var vår guide under besøket. Han er bosatt i Valebø og bærer navnet til en av de tradisjonsrike gardene i Valebø. Andre kjente gardsnavn er Vale og Brenne. Det har alltid vært tette kontakter mellom Sauherad og Valebø. Veien var ikke lang over heia og mange fra den ene bygda har funnet sin ekte-make i den andre.

Programmet for besøket omfattet besøk i kirka, omvisning i russerlei-

ren og en visitt til Harald Vale for å se smia og verkstedet på garden.

Valebø kirke ble bygget i 1903. Den er nå annekskirke under Gjerpen. Fram til 1964 hørte Valebø til Holla sokn og Romnes kirke var soknekirka. Forbindelsen til Holla ble opprettet på en tid da vannveien var hovedveien. Men det ble etter hvert slitsomt å ro i all slags vær over fjorden til Romnes i bryllup, barnedåp, begravelser og andre kirkelige anledninger. For å avhjelpe situasjonen fikk Valebø anlegge sin egen gravplass nede ved Norsjø. Det skjedde i 1867. Kirka ble som nevnt

Orientering om russerleiren.

bygget senere og ligger ved den lokale bygdeveien; et godt stykke fra gravplassen.

Russerleiren ble opprettet sommeren 1943 og var i virksomhet til freden i 1945. Det var en arbeidsleir for ca. 150 russiske krigsfanger. De ble tvangsutskrevet til tømmerhugst i skogene til Løvenskiold. Arbeidet var hardt og maten dårlig. Tynn suppe var den daglige hovedretten. Valebøs befolkning syntes synd på krigsfangene og stakk gjerne til dem noe spiselig. Vaktene ble ansett som humane og så gjerne en annen vei når dette skjedde. Leiren besto av en rekke bygninger. Nå står det igjen en smie og en vaktbygning. Etter frigjøringen tjente en av bygningene som ungdomslokale, resten

ble revet og benyttet som byggematerialer. To av krigsfangene er grav-

Krigsfangenes portrett av tsar Peter den store.

Valebø kirke ble bygd i 1902.

lagt på kirkegården i Valebø. Deres minne er blitt årlig hedret med en sammenkomst den 1. mai.

Morten Muggerud og Hallvard Lunde har skrevet boken «Russerne i Valebø» om russerleiren.

Harald Vale tok oss imot på garden for å la oss se smie og snekkerverkstedet som hans far, Kristen Vale, bygde. Kristen var en tusenkunstner og konstruerte selv sine snekkermaskiner. Bl.a. er en båndsag fortsatt virksom. Den er bygget med to hjul fra en vogn fra russerleiren. Kristen tok på seg både smie- og snekkerarbeid. Himlingen (det innvendige taket) i snekkerverkstedet har bord fra russerleiren. Her har krigsfangene malt et portrett i farger. Det skal vise den russiske tsaren Peter den store.

Harald inviterte oss til å forsyne oss av pæretreet som hang full av fullmodne gråpærer. Det skal han ha takk for! De smakte.

Besøket i Valebø ble avsluttet med en hyggestund i peisestuen i grendehuset hvor vi spiste nista vår og fikk et foredrag med bilder om Valebø presentert av Hallvard Lunde.

Hallvard Lunde fortjener vår varmeste takk fra Sauherad historielags medlemmer for sin innsats for å gjøre vårt program i Valebø både hyggelig og interessant.

Torbjørn Norendal

Matpakkespising på peisestua på grendehuset.

Kirkens Nødhjelp om Nobels Fredspris

– Vi gratulerer Mukwege, vår gode partner gjennom 24 år

Det er en stor glede for arbeidet mot kjønnsbasert vold at vår langvarige samarbeidspartner Dr. Denis Mukwege har fått Nobels fredspris for sitt utrettelige arbeid for et tema verden har forsømt.

– Dette er en pris som anerkjenner at voldtekt er et stort problem i krig og konflikt, og et enormt samfunnsproblem i Øst-Kongo og verden for øvrig. Denne prisen bør intensivere arbeidet mot kjønnsbasert vold, og med å stille overgripere til ansvar, sier konstituert generalsekretær i Kirkens Nødhjelp, Lisa Sivertsen.

Dr. Denis Mukwege ved Panzi sykehuset i Kongo. Foto: Endre Vestvik / Kirkens Nødhjelp.

Risikerer livet

Kirkens Nødhjelp har samarbeidet med Mukwege og støttet hans arbeid helt siden 1994, da han ledet et arbeid med et mobilt sykehus som behandlet kvinner med skader i underlivet etter krigsvoldtekt. Ved hjelp av krefter fra Norge blant annet, fikk han bygget Panzi Hospital og i 1999 stiftet han Panzi Foundation.

– Mukwege er ikke bare en lege som gjør et avgjørende arbeid for kvinner i regionen, han er også en politisk aktivist som kjemper for kvinners rettigheter i samfunnet, og for beskyttelse av kvinner i krig og konflikt, sier Sivertsen.

Dette gjør at Mukwege selv alltid er i fare, og er avhengig av livvakter for å kunne gjøre det viktige arbeidet han gjør.

Voldtekt er en krigsforbrytelse

– Vi må lytte til Mukwege, og bli med han i kampen for å stoppe disse forferdelige overgrepene. Bruk av voldtekt og seksuelle overgrep som et våpen i krig kan ikke lenger overses - det er en krigsforbrytelse. De aller fleste som står bak

Konstituert generalsekretær Lisa Sivertsen.

disse ugjerningene får gå fri uten straff. Denne fredsprisen må lede til at overgriperne stilles til ansvar, ellers vil det aldri ta slutt, sier Sivertsen.

I dag har Kirkens Nødhjelp og Mukwege et viktig samarbeid gjennom rehabiliteringssenteret for kvinner og barn som blir behandlet på sykehuset. Kirkens Nødhjelp har bygget «Dorcas hus», som vi driver sammen med partnere. Her får kvinner som har vært utsatt for grove overgrep arbeidstrening, fysisk og psykisk oppfølging og annen hjelp de måtte trenge. Vi arbeider også med forebyggende helsetiltak i regionen.

fra bygdene våre

Neste nummer av Helsing

Neste nummer av Helsing, desember/jul (nr. 9-2018), kommer ut ca. 5. desember. (Stoff må være innlevert 21. november).

Stoff kan sendes til:

Helsing,
Kirkekontoret
Postboks 4, 3834 Gvarv
eller på e-post:
ivar@sauherad.kyrkja.no

Første nummer i 2019 kommer ut ca. 1. februar.

JOKER NORDAGUTU

VELKOMMEN TIL EN TRIVELIG HANDEL HER HOS OSS.

Vi tilbyr utkjøring av varer

NETTHANDEL
nettbutikk.joker.no

Dere kan selvfølgelig også ringe oss, sende mail for bestilling av dagligvarer.

ÅPNINGSTIDER

Mandag-fredag: 09:00 – 20:00
Lørdag: 09:00 – 18:00
Søndag: 10:00 – 19:00

Nordagutuvegen 662
3820 NORDAGUTU
Tlf. 35 95 97 20

joker.nordagutu@joker.no

Slektens gang

Døpte

14. oktober: Tallak Dale Holmen
21. oktober: Mikaela Jacobsen Todal

Døde

2. oktober: Inger Grete Rose Sørngaarden f. 1936
5. oktober: Astrid Roe f. 1928
20. oktober: Anne H. Brekke f. 1928
22. oktober: Halvor Bringa f. 1946

Menighetsblad utgitt av Sauherad og Nes sokneråd.

Helsing til Sauherad og Nes

E-post: ivar@sauherad.kyrkja.no
Redaktør: Soknediakon Ivar Solbu.
Bankgiro: 2675 51 18949
<http://www.helsing.no>
Caspersens Trykkeri AS, Vikersund.

Kyrkjeverje

Trond Magnus Haugen
Tlf. 938 55 504
trond@sauherad.kyrkja.no

Kyrkjetener

Anders Høibø
Tlf. 909 40 728
anders@sauherad.kyrkja.no

Sokneprest

Anne-Inger Lunner
Tlf. 480 61 672
anne-inger@sauherad.kyrkja.no

Kyrkjetenar

Kjetil Nyhus
Tlf. 951 74 938
kjetil@sauherad.kyrkja.no

Diakon

Ivar Solbu
Tlf. 932 85 202
ivar@sauherad.kyrkja.no

Trosopplærer

Anne Gjøre
Tlf 922 43 880
anne@sauherad.kyrkja.no

Kantor

Bruno Hageman
Tlf. 948 55 033
bruno@sauherad.kyrkja.no

Sauherad og Nes sokneråd

Leiar
Anlaug Jorunn Bergan
Tlf. 990 19 462
lillilb@hotmail.com

DEN NORSKE KYRKJA

Sauherad og Nes sokn

Besøksadresse:

Nes menighetshus, underetasjen
Holmenvegen 46
3810 Gvarv

Postadresse:

Postboks 4
3834 Gvarv

Telefon: 35 10 11 20

Epost: post@sauherad.kyrkja.no
www.helsing.no
Kontonummer: 2675 20 38421

Gudstjenester i Sauherad og Nes

Lørdag 3. november 2018

Nes kyrkje kl. 17.00: Minnegudstjeneste, med lystenning, mye musikk, lyrikk og forkynnelse.

Søndag 4. november 2018 – Allehelgensdag

Matt 5, 13-16, Salme 84, 2-8, Hebr 12, 1-3

Nes kyrkje kl. 11.00: Gudstjeneste.

Takkoffer til Sauherad diakoniforening.

Nes menighetshus kl.11.00: Søndagsskole

Søndag 11. november 2018

– 25. søndag i treenighetstida

Matt 14, 22-34, Salme 107, 23-32,

2 Kor 1, 3-7

Sauherad kirke kl. 11.00: Gudstjeneste.

Takkoffer til Stefanusalliansen.

Tirsdag 13. november 2018

Nes kyrkje kl. 21.00: Kveldsønn med sang fra Middelalderen.

Søndag 18. november 2018

– 26. søndag i treenighetstida

**Joh 9, 1-7+35b-38, 2 Mos 3, 10-12+4, 10-16
Rom 9, 20-24**

Nes kyrkje kl. 11.00: Gudstjeneste.

Takkoffer til menighetens barne- og ungdomsarbeid.

Nes menighetshus kl. 17.00: KRIK

Familiesamling.

Søndag 25. november 2018

– Siste søndag i kirkeåret

Matt 25, 1-13, Job 28, 20-28, Kol 1, 9-14

Nes menighetshus kl. 17.00: G17, menighetens storsamling med gudstjeneste og kveldsmat.

Søndagsskole. Utdeling av kirkebok til toåringene.

Søndag 2. desember 2018 – 1. søndag i advent

Matt 21, 10-17, Jes 12, 1-6, Åp 3, 19-22

Sauherad kirke kl. 11.00:

Familiegudstjeneste. Utdeling av kirkebok til fireåringene. Takkoffer til menighetens barne- og ungdomsarbeid.

Søndag 9. desember 2018 – 2. søndag i advent

Joh 16, 21-24, Jes 2, 1-5, Hebr 10, 35-39

Sauherad kirke kl. 17.00: Lysmesse.

Danselinja og musikk-klassen fra Sagavoll og vinterens konfirmanter deltar. Takkoffer til Konfirmantenes Solidaritetsaksjons prosjekt i Tallinn.

Tirsdag 11. desember 2018

Nes kyrkje kl. 21.00: Kveldsønn med sang fra Middelalderen.

Søndag 16. desember 2018 – 3. søndag i advent

Joh 5 31-36, Mal 4, 4-6, 2 Pet 1, 19-21

Nes kyrkje kl. 11.00: Gudstjeneste.

Nes menighetshus kl. 17.00: KRIK

Familiesamling.

Søndag 23. desember 2018 – 4. søndag i advent

Matt 1, 18-25, Sef 3, 14-17, 2 Kor 1, 18-22

Sauherad bygdeheim, Gvarv, kl. 11.00:

Gudstjeneste.

Med forbehold om at de tekstene som brukes i gudstjenestene, kan være andre enn de som er oppført i denne lista.

For ytterligere informasjon, se: www.helsing.no